

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФАКУЛТЕТ БЕЗБЕДНОСТИ

**СУКОБ ХИНДУИЗМА И ИСЛАМА НА ТЕРИТОРИЈИ
ИНДИЈЕ И ПАКИСТАНА**

**Историја територијалних претензија кроз истраживање
сукоба**

СПЕЦИЈАЛИСТИЧКИ РАД

Ментор:

Професор Миленко Бодин

Студент:

Душан Трифуновић 20/14

Београд 2019.

УВОД

Сукоб хиндуизма и ислама на територији Индије и Пакистана јесте рад у коме ће бити обрађена историја сукоба два различита религијска и цивилизацијска погледа на свет у чијем се средишту налази борба за територијалну превласт и експанзију. Сукоб је почео далеке 727. године и траје и дан данас без назнака да ће се скорије завршити. Историјски гледано, ово је један од најдужих сукоба који траје преко 1000 година са дужим или краћим периодима мира. Сукоб је до 1947. године био на територији Индије, а од независности Индије и поделе на Индију и Пакистан, сукоб се прелио на обе земље. Најспорнија територија после независности јесте територија Кашмира која је насељена претжно муслиманима, а налази се под контролом и суверенитетом Индије. Сама индијска власт у Кашмиру је проблем за муслимане који желе да се одцепе и припоје Пакистану и то је један од главних окидача за наставак сукоба који се спорадично прелива и захвата обе државе. Такође је присутан и проблем историјског наслеђа које се огледа у свирепом поступању са хинду становништвом под муслиманском управом, тако да је муслиманска мањина данас у Индији изложена бројним репресијама, утњетавању и нападима од стране већинског хинду становништва.

Овај сукоб данас прети да угрози не само Индију и Пакистан, већ и цео регион са могућношћу да прерасте у сукоб светских размера, посту су последњих 20 година обе земље нуклеарне силе. Сама та чињеница говори колико је важно да се сукоб што пре реши тако да обе стране буду задовољне, јер у супротном се може догодити Армагедон. Због тога је изузетно важно да се сукоб што пре реши у директном дијалогу две земље.

ТЕОРИЈСКИ ОКВИР

До првог сусрета између хиндуизма и ислама долази у другој половини 7. века на југу Индије. До сусрета је дошло захваљујући трговини која је у овом делу Индије била изузетно развијена. Тај први сусрет је био пријатељски, пошто су се муслимани населили у јужном делу Индије и ту су почели да развијају свој живот и своје делатности. Није било никаквих сукоба, већ су припадници две религије живели у миру и хармонији. Захваљујући оваквом суживоту и везама припадника две религије, индијци нису имали разлога да зазиру и да се плаше да ће бити нападнути од стране муслимана. Међутим велика промена наступа почетком 8. века када су млада муслиманска арапска племена ушла на територију Северне Индије и када су почела пустошења у смислу пљачкања, убијања и поробљавања хинду становништва.

Ови први упади нису била освајања у правом смислу, већ су више били пљачкање богате Индије која је за млада, ратоборна муслиманска племена била исувише лак плен. Право освајање Индије почиње крајем 10. и почетком 11. века када ратоборна турска племена долазе на ове просторе и почињу да освајају територију Индије, правећи своју исламску државу. Турска власт и освајање Индије ће потрајати све до 18. века када ће Индија потпасти под власт Британаца. За 8 векова колико су Турци управљали Индијом, хиндуизам као религија и хиндуси ће претрпети огромне патње, мучења, масована убијања, рушење храмова, поробљавање, живот без икаквих права. Све ће ово оставити дубоке ране које данас оптерећују односе муслимана и хиндуса, па се може чак и рећи да се хиндуси као већинско становништво Индије свете муслиманима који су мањина.

Са доласком Британаца стање почиње по мало да се мења у корист Хиндуса који су схватили да Британце могу победити само образовањем и полако почињу све више да улазе у државну службу. Са друге стране муслимани почињу да се повлаче у себе што хиндуси користе да се наметну као одлучујући фактор у будућности Индије.

Британци су убрзо увидели да полет међу хиндусима може да их кошта индијског потконтинента и због тога почињу да привилегују муслимане на рачун хиндуса и тако да све више поларизују индијско друштво. Водили су се логиком „завади па владај“. На тај начин су само продубили већ ионако дубок сукоб и срушили су скоро све мостове који су можда могли да приближе и помире хиндусе и муслимане и да на тај начин превазиђу све недаће из прошлости.

Последња нада да ће се нормализовати односи две религије и две нације је нестала оног тренутка када је Индија постала независна и када је била подељена на Индију и Пакистан. Приликом поделе Енглези нису водили рачуна о интересима и вољи хиндуса и муслимана, већ су самом поделом ионаку лошу ситуацију између два народа направили још гором. Од независности и поделе Индије сукоб између хиндуса и муслимана се само још више распламсао и данас после 7 деценија се још увек не назире решење сукоба.

ХИНДУИЗАМ

Хиндузам је најстарија азијска религија чији почеци датирају далеко у историју 2500 п.н.е. , а свој развој је започела у Индији. Позната је и под именом „браханизам“. Реч Хиндуизам води порекло од санскритске речи *синду* која у преводу значи река. Оригинално име на санскриту за хиндуизам је *Санатана Дхарма* што значи вечна религија.¹

Хиндуизам нема ни оснивача ни пророка, већ је акценат у Хиндуизму стављен на начин живота више него на начин мишљења, тако да можемо да кажемо да је више култура него вера. Хиндуизам се може представити као дрво које је израстало постепено, него ли као грађевина коју је подигао неки архитекта у одређеном тренутку².

Средином 2 миленијума пре нове ере на територију Северне Индије је продрла цивилизација под именом Аријци који су говорили језиком из кога је касније настао санскрит. Њихова религија је углавном била политеистичка, а начин на који су изражавали религиозна осећања је био путем приношења жртава на отвореном простору око ватре. Већина њихових Богова су представљали природне силе, а веровали су и у мушка и у женска божанства, што се доводи у везу са каснијом хинду митологијом. Религија коју са собом донели је у великој мери утицала на културу и древне религије староседелаца. Њихова религија је негде потиснула, а негде асимирали староиндијску религију.

За разлику од религије Аријаца који су приносили жртве својим Боговима које су представљали као персонификацију природних сила, староиндијска религија је практиковала јогу, одрицање, обреде прочишћења, поштовали су свете животиње (краве, козе, змије, крокодиле) и њихова главна одлика је био култ плодности. Аријце су плашили аскетизам и одрицање јер су били врло активан народ. Почетком

¹Dr. Shiva Bajpai, The History of Hindu India, Published by Himalayan Academy India • USA 2011., стр. 7

² К.М.Сент, Хиндуизам, „Дечија књига“ Београд 1990. стр.21.

првог миленијума долази до стапања религијских традиција, а рана хинду религија која се још назива и ведска религија прихвата аскетизам и одрицање. Најмоћнији израз ове ране религије јесте обред, помно разрађени ритуал код кога главну реч води свештеник, браман. Хијерархија која је настала приликом извођења обредних радњи вероватно је први заметак каснијег друштва подељеног на касте³.

Веде (*знати*) су религијски текстови који су настали око 800. године пре нове ере и представљају главни извор првобитне вере. Оне су вековима преношене усменим путем. У ужем смислу садрже четири збирке стихова и прозе обредног, митолошког и магичног карактера. Једно од битних обележја Веда је и додавање коментара Упанишаде које наглашавају духовну спознају и филозофско учење. У Ригведама налазимо и прве трагове филозофске рефлексije, тако да у њима постоји и најранији израз о битисању или небитисању, о законитости свемирског збивања и ограниченем досегу људске спознаје.

Кључна веровања хиндуита су у Врховно Божанство, подређене богове и богиње, небеске светове, божанство душе, дхарму, карму, реинкарнацију и ослобођење од поновног рађања⁴.

Врховно божанство у хиндуизме се зове Брама и поштује се и мушком и у женском облику. Он је свемоћан, свезнајући, све вољен и присутан у свим стварима. Бог је створио цео универзум из себе. Творевина није одвојена од њега. Он води еволуцију свега кроз огромне временске дистанце. На крају упија универзум у себе. Овај циклус ствања, чувања и апсорпције се непрекидно понавља.

У храмовима и на светим местима Врховно Божанство и нижи боговои и богиње се обожавају у ритуалу који се зове *рија*. *Рија* је обред у коме звоне звона, пролази се кроз ватрене прстенове, чанта се и представља се цвеће, тамјан и други поклони којима се призивају божанска бића која потом благислају и помажу присутнима. Током *рије*, преко светих чантања и ритуала високо учени свештеници

³ Друштво је било класификовано у групе са специфичним занимањима које су се звале касте. Ове групе су постале наследне. Постојале су 4 главне касте: свештеници, војници, трговци и радници (укључујући и занатлије). Систем је пружао ред и стабилност друштва. Касније долази до стварања великог броја под каста. С времена на време је људима било дозвољено да мењају касте или да праве нове. Систем је постао нефер према људима који су били на самом дну социјалног реда.

⁴ Dr. Shiva Bajpai, The History of Hindu India, Published by Himalayan Academy India • USA 2011., стр 9

предводе ритуал. Сврха *рије* је да се створи високо религијска вибрација и комуникација са богом кроз посвећене статуе које су у главном фокусу ритуала.

Хундуси такође практикују и унутрашње обожавање (молитву). Седећи у тишини, они могу да непрестано понављају Божије име окрећући бројаницу. У Индији постоји много начина за поштовање Бога.

Дарма значи праведност, божански закон, етику, религију, правду и истину. Она значи исправан начин да се живи један живот. Да би се дарма пратила човек мора бити религиозан, истинит, љубазан, искрен и великодушан. Дарма укључује и праксу ненасиља која се на санскриту зове ахимса. Идеал је да други не буде повређен у мисли, речи или акцији.

Карма је централно веровање Хиндуиста, она је закон узрока и последица. Она значи да све што се уради, биће враћено са истим последицама у овом или неком наредном животу. Ако су наша дела која чинимо лоша, по карми ће нас чекати иста казна, или обрнуто, ако чинимо добра дела бићемо награђени са добротом.

Реинкарнација буквално значи поново ући у месо. Верује се да душа када улази у ново тело доживљава искуство свих претходних живота. Сврха поновног рођења је да прогресивно достигне духовну зрелост и Божију реализацију⁵. Процес реинкарнације се наставља кроз многе животе, све док душа не постигне ослобођење.

Хиндиузам има богату историју светаца и мудраца и међу мушкарцима и међу женама. Њихови животи су едукативни и инспиративни. Долазе из свих касти. Њихови дубоко религиозни животи су уздигли милионе Хиндуса и других људи широм света.

У Хиндуизму постоји пет основних пракси: дневна обожавања (молитве), пратити дхарму, посматрање самаскараса (обреди проласка), слављење светих дана и одлазак (ходочашћа) на света места *пилгримаге*. Друга верска практиковања

⁵ Dr. Shiva Bajpai, The History of Hindu India, Published by Himalayan Academy India • USA 2011., стр 10.

укључују медитацију, чанрање манти, проучавање светих списа, јогу и технике јоге и пост.

ИСЛАМ

Реч *ислам* у преводу значи подчињавање, и потиче од арапске речи *саалам* (арапски: мир) што би у пренесеном занчењу престављало муслимана који се потчињава Алаху и налази мир⁶. Као религија и начин живота ислам је настао у 7. веку нове ере и везан је за арапски народ и срце Арабије, градове Меку и Медину. Многи муслимани верују да је ислам постојао и пре рођења његовог веровесника Мухамеда, да је порекло ислама у самом постанку света. Према овом веровању, Мухамед је био само последњи од пророка, чија се улога састојала у томе да ислам као веру уобличи и разјасни.

Мухамед је рођен у Меки 571. године у месту Тицани, у јужном делу области Хеџаса. Као дете је остао без родитеља, а бригу о њему је преузео његов ујак Абу Талеб, који је био успешан пословни човек. Захваљујући ујаку, Мухамед је постао путујући трговац, који је на својим путовањима упознао хришћанство, јудаизам и источњачке религије. Према муслиманском предању Мухамед је 610. године био посећен од стране арханђела Гаврила (Цибрила) који му је објавио да је Божији посланик, и од тада је код њега развијенон уверење како је постао пророк са задатком да преобрати своје сународнике политеисте и пагане. Ове објаве су уследили и током наредне 23 године и касније су сакупљене у форми свете књиге Куран.

Верник у исламу своју веру заснива на спознаји Бога кога муслимани називају Алах и о коме говори света књига Куран. Верник ислама мора све време настојати да одржи стање тоталне покорности Богу како не би скренуо са пута који му је Алах одредио. За муслимане је Алах једини Бог који је створио и обезбедио опстанак материјалног и духовног света и он не може бити предмет поређења.

⁶ Дарко Трифуновић, Горан Стојаковић, Милинко Врачар *Тероризам и вехабизам*, Филип Вишњић, Београд 2011. стр.40.

Поред Алаха, муслимани верују и у Божије мелке/анђеле, за које Куран каже да су створени пре Адама, немају материјални облик, али имају могућност да узимају материјални облик и да се појављују у виду људи. Они су потпуно одани Алаху. Поред мелека, муслимани верују и у Алахове књиге *китабе* и у Божије посланике. Верују и у дан Страшног суда када ће свако по својим делима одговорати и на основу чега ће ићи или у рај *Џеннет* или у пакао *Џехеннем*. Према муслиманима, све што се дешава, дешава се по Алаховом одређењу.

ИСТОРИЈА СУКОБА ИСЛАМА И ХИНДУИЗМА

ПЕРИОД 700.-1100.

Почетком 8. века почињу упади муслимана у Индију, који су послати од стране гувернера Ирака по имену Хаџ. Почев од 712. године нападачи су под командом Мухамеда Касима рушили храмове, разбијали скулптуре хинду богова, пљачкакали палате, убијали мушкарце и одводили у ропство њихове жене и децу. Тада су највише страдали градови Дебал и Мултан (индијска облас Синд) у којима су хинду храмове били уништени до темеља. Пошто је заузео и опљачкао овај регион, Касим је покушао да успостави ред у новоосвојеном западном делу Индије (данашњи Пакистан) па је постао блажи и почео је хуманије да поступа са становништвом на покореним територијама. Када је Хаџ чуо да је Касим почео да благо поступа према народу на освојеним територијама, послао му је једно писмо у коме га је упозорио да мора да се придржава исламских норми у третману са неверницима:

„Алах каже у Курану (47: 4) да неверницима ваља сећи главе. Велика је то заповест и мора да се поштује и следи. Не смеш да показујеш превелику милост и да умањујеш врлину тог чина. Убудуће не опраштај никоме ништа од непријатеља и не поштеди ни једног, иначе ће здравост твог расуђивања бити доведена у питање⁷.“

У следећем писму Касиму Хаџац је поновио да сви одрасли неверници треба да буду убијени, а њихова деца бачена у робље. Колико су ова Хаџацова упозорења оставила утисак на Касима говори податак да је Касим по упаду у град Браминабад маскирао 16000 мушкараца.

Са Касимовим освајањима, муслимани су дошли до Синда и овде су се зауставили. После пола века Синд је отпао од арапског царства и остао је као мала

⁷ Срђа Трифковић, Сенка џихада Српска Књижевна задруга, Београд 2007., стр. 130.

независна муслиманска држава. Ово још увек није било освајање у правом смислу, већ само наговештај много значајнијих догађања која ће уследити. Наредних скоро 300 година није било даљих освајања нити упада муслимана у Индију. Касимови подвизи су се наставили и право исламско освајање Индије почиње крајем 10. и почетком 11. века када је млади турски поглавар Мухамед (997.-1030.) постао 997. године султан мале државе Газни на истоку Авганистана. Треба напоменути да је Касим био арапин, док је Мухамед био турчин, тако да су престала арапска и почела турска освајања Индије.

Мухамед је знао да је његов престо био млад и сиромашан, док је преко границе гледао Индију која је била стара и богата земља. Закључак онога што треба чинити је био очигледан. Он је претворио у свој свети циљ уништење хиндуистичке идолотарије, са војском надахнутом побожним аспирацијама за пљачкање блага је прешао преко границе и ушао у Индију уништавајући и пљачкајући све пред собом. Приликом својих похода је ревносно следио налоге из Курана да убија идолопоклонике за које се зарекао да неће бити мира док је жив. У периоду од 1001.-1027. 17 пута је упадао са војском у Индију. Сваки град који је освојио је био опљачкан, храмови порушени, а становништво побијено или одведено у робље.

Мухамед је током свог првог похода затекао неприпремљене Хиндусе код Бхимнагара, заклао их, опљачкао је њихове градове, уништавао је њихове храмове и износио је вековима чувана блага. Сваке зиме се са војском спуштао у Индију, пунио је своје ризнице пљачком, а својим људима је дао потпуну слободу да присвајају плен и убијају. Сваког пролећа се враћао у Газни богатији него икада пре. Приликом освајања Матура (на Џумни) опљачкао је и срушио је храм који је био посвећен богу Кришни, за који је било потребно 200 година да се направи. Из храма је узео пет кипова од по пет метара, сваки направљен од чистог злата са очима од драгог камења непроценљиве вредности, узео је огромну количину злата, сребра и накита које је нашао у самом храму. Такође је изразио и дивљење за архитектуру овог великог светилишта, пресудивши да ће за његово обнављање после пљачке требати огромно богатство, па је наредио да се полије нафтом и спали до земље. После освајања Матура, Мухамеду је пошло за руком да освоји и опљачка други по величини град на северу Индије по имену Сомантах. Овом приликом је уништио

храм у самом граду и наредио је да се побије 50000 његових становника. Понекад би поштедео становништво разорених градова и одводио их је у Газни где их је продавао као робове. После неколико година је број заробљених који су продати као робови био толико велики да није могао да се нађе нико ко би платио више од неколико шилинга за роба. Планински прилази на северозападу индијског потконтинета и данас се зову Хидукуш „Покољ Хиндуса“, што подсећа на време када су робови из Индије, ненавикнути на хладноћу, масовно умирали на ветровитим превојима док су у непрегледним колонама пребацивани на тржишта робова која су се налазила у Централној Азији, срцу тадашње исламске империје. На крају, он је вероватно постао најбогатији владар кога је историја забележила. Муслимански истрочари га сврставају у највеће монархе његовог времена и сматрају га за једног од највећих суверена свих времена.

Међутим треба напоменути да се нису сви његови походи завршавали са победама. Током целе своје историје владања, Мухамеду није пошло за руком да освоји Кашмир, већ је ова планинска земља успела да се одбрани и да га отера. На повратку из Соманта је претрпео јак пораз у пустињским деловима Раџпутане.

„Постоји јено занимљиво место у једној старој персиској хроници које се односи на тај пораз. То је хроника Тарких и Сорат (превод Ранчоџи Амарџи, Бомбај, 1882, стр.112): Шах Махмуд почео је у очајању да бежи и спасао је свој живот, али многи од његових следбеника оба пола били су заробљени... Индијски војници узимали су за жене заробљенице Туркиње, Аганке, и Монголке, ако су биле девице... Утробе осталих биле су очишћене средствима за поваћање и чишћење, а касније су заробљенице биле удате за људе сличног сталежа... Жене нижих сталежа биле су дате људима нижих сталежа. Уважени људи су били принуђени да обрију браде и били су додељени племенима Шекхават и Вадхел у Раџпуту, док су људи нижег сталежа били додељени кастама Коли, Кханта, Бабрија и Мер.⁸“

Током свих 17 својих похода, Мухамед је са собом водио једног од највећих исламских интелектуалаца по имену Алберуни, познатог и као Учитељ. Он је писао о Мухамедовим освајањима, али је почео и проучавање санскрита и хинду

⁸ Цавархалал Нехру, Откриће Индије, Рад, Београд 1994., стр211.

књижевности и оставио је драгоцене записе о Индији у свом делу „Истраживање Индије“. Алберуни је забележио:

„Махмуд је уништио земљу и извео славне подвиге којима су Хиндуси постали као честице праха расуте на све стране, као стара прича на уснама народа. Њихови расути остаици негују тврду мржњу према свим муслиманима...⁹“

Оно што је Алберунија највише зачуло била је екстремна мржња према странцима коју су Хиндуси гајили према свим варварима. Поготово се осећа непријатељство између једне старе цивилизације каква је хинду, и младе културе Средњег истока које се појачало доласком ислама. Ови чести упади са северозапада су унели много нових елемената у затворену индијску мисао и привреду. Они су довели до тога да ислам први пут дође у пратњи немилосрдних војних освајања. Област коју су заузели Арапи за време Касима није била више света за Хиндусе и права Индија је престала да води рачуна о њој. Хиндуси се нису превише узбуђивали око догђаја који су се дешавали западно од реке Хакра. До тада за више од три стотине година, ислам је долазио као религија у миру и заузимао је своје место међу многим другим религијама у Индији без немира или сукоба. Овај нови начин доласка изавао је снажну психолошку реакцију народа и испунио га је огорченошћу, а жаока хиндуистичког непријатељства према муслиманима је постала веома оштра. Није се толико приговарало новој религији колико се много приговарало свему ономе што се силом наметало и мењало дотадашњи животни ток.

После Махмудових освајања, Хиндуси ће схватити да више немају посла са релативно мирним и културним Арапима, већ са страшним и грубим Турцима, муслиманским „Римљанима“ који су били у фази експанзије над читавим муслиманским светом и чија ће се доминација, кроз векове који долазе, проширити на читаву Индију и стћи ће до срца Европе.

⁹ Срђа Трифковић, Сенка џихада Српска Књижевна задруга, Београд 2007., стр. 130.

ПЕРИОД ОД 1100.-1700.

После смрти Мухамеда од Гизне, хиндуским краљевима су дани били одбројани њихов дефинитивни пад одлаган је само због сукоба између авганистанских Турака. Прошло је више од 160 година од његове смрти без других напада на Индију и ширења турске владавине изван Пенџаба. Тих мирних 160 година су били време борби међу самим Турцима где су само јаки владари могли опстати, док су слаби и немоћни сурово уклањани са власти. У то време династија Газни долази у кризу и повлачи се пред снажнијом династијом Гур. Међумуслиманске борбе су одложиле освајање Индије до 1175. године када су за само неколико година биле апсорбоване све преостале муслиманске државе у којима су владали потомци династије Гизни. 1192. година је била одлучујућа, на бојном пољу Тараин, нови освајач под именом Мухамед од Гура је поразио огромну војску рађпутског краља Притхвирађа. Рађапутско краљевство је било последњи бедем одбране Индије од најезде Турака и његовим падом је отворен пролаз даљим муслиманским освајањима целе земље.

Индијци су сада имали посла са изразито ратоборним народом из централне Азије који је желео огромна индијска богатства која су била акумулирана у Индији током векова мира у којој је живела индијска цивилизација. Од овог тренутка индијска историја постаје прича о сталном муслиманском освајању и непрекидном слабљењу индијских држава. Једна за другом северне индијске државе су постајале лак плен за освајачки настројене Турке, предајући на милост и немилост најдрагоценије остатке свој цивилизације.

После пораза Притхвирађа убрзо је пао и Делхи, у коме су уништени хинду храмови, присвојена његова богатства од стране Турака који су у њему подigli своје палате да би основали султанат од Делхија (1206.-1526.). Ово је и време када зпочиње градња џамије Куват ал Ислам (Моћ ислама) у Делхију. Њен положај у центру нове престонице истиче симболички значај који су јој придавали муслимански владари. Изграђена је на месту где се некада налазио хиндуистички храм. Хиндуистички градитељи су користили материјал срушених храмова за изградњу цивилизацијски мешовитог молитвеног места, пошто је коришћен префињен хиндуистички укус и осећај за уметност у комбинацији са исламским стилом градње.

Најславнији освајач међу муслиманским владарима је био некадашњи роб из Туркменстана, чувени Кутб-уд Дин Аива који је на власти наследио свог господара Мухамеа од Гура и тако успоставио династију робова. Он је уједно постао и први султан Делхија. Као владар је био фанатичан, жесток и без милости. Приликом једне његове победе 50000 људи је дошло под ропство. Умро је 1210. године, а наследио га је Илтутмиш који је своју власт проширио на читаву северну Индију, укључујући и Бенгал. Он је успео оно што ни једном владару пре њега није пошло за руком, а то је да од међусобно веома различитих области северне Индије створи независну и чврсту државу, краљевину која је носила печат ислама. Сахрањен је у џамији Моћ ислама у гробници која није била завршена, али кој је постала узор градње царских маузолеја у муслиманској јужној Азији.

У наредном веку најзначајнији владар који потиче од турских робова био је султан Мухамед ибн Туглук 1325.-1351.. На власт је дошао тако што је убио свог оца. Био је велики учењак, елегантан писац, математичар, физичар и филозоф, али је по крвопролићу и бруталности превазишао све своје претходнике. Убио је тако много Хиндуса по речима муслиманског историчара „*да је непрестано испред његовог краљевског павиљона и његовог грађанског суда био насип од лешева и гомила тела, док су ожаловићени и егзекутори били разграничени радом одвлачења жртава и стављањем њих на гомилу*¹⁰“. За време његове владавине се сусрео са доста побуна у јужној Индији, како међу хиндусима тако и међу муслиманима, и

¹⁰ Вил Дјурант, Источне цивилизације, Народна књига Алфа, Београд 1995., стр.464.

одлучио је да престоницу пресели из Делхија у Девагири на Декану који ће касније назвати Дулатабад. Наредио је да се сви људи из Делхија, поготову муслимани пресле у нову престоницу. Када је чуо да је један слепи човек остао у граду, наредио је да га одвуку из старог у нови главни град, тако да је од мученика остала само једна нога када је његово последње путовање завршено. На овом напорном путовању је умрло много људи.

Султан Алау-д-дин је захтевао од својих саветника да саставе правила и прописе који ће смрвити Хиндусе, и за ицрпљивање њиховог богатства и имовине. Половина укупног рода са земље је била издвајана за владу. *„Ниједан Хиндус није могао да сачува своју главу, а у њиховим кућама није било ни сребра ни злата... или било какво обиље није могло да се види... Ударци, тамничење са кангама, затварање, ланци, били су употребљени да би се принудило плаћање данка“*. Када се један од султанових људи успротивио оваквој политици султан је одговорио *„Ох докторе ви сте учен човек, али немате искуства; ја сам неписмен човек, али сам много научио. Будите уверени, онда, да Хиндуси никада неће постати покорни и послушни док се не доведу до сиромаштва. Из тог разлога сам им дао наредбе да из године у годину за њих буде издвијено довољно житарица, млека и сира, али им неће бити дозвољено да стичу стада и имовину¹¹“*.

Иако се хиндуска Индија предала муслиманима, треба напоменути да су поједине области пружале отпор као на пример Ориса на крајњем југу Индије и делови Гуђарата. Турци су фаворзовали персијску културу и у Индији, и док јак семитски поглед Арапа није направио пукотину у културном зиду Хиндуса, универзалнији аријевски коцепт пересијског ислама је био од пресудног утицаја за многе угледне Индијце. Али је и индијска култура снажно деловала на освајаче. Владајући муслимани су полако почели да се ослобађају контроле и власти исламских улема. Султан Алау-д-дин је тврдио да ће о политичким питањима смо он одлучивати и му нису потребни савети свештенства. Ово је означило почетак Индо-муслиманског духа.

Султан Феруз шаха, који је владао Индијом од 1351. је упао у једно место где се славила хиндуистичка верска свечаност и наредио је да сви присутни буду

¹¹ Вил Дјурант, Источне цивилизације, Народна књига Алфа, Београд 1995., стр. 465.

убијени. После извршеног покоља је уништио храм и на његовом месту је саградио цамију.

Због свог својих испада приликом владања султани Делхија су изгубили подршку не само хиндуистичког, већ и муслиманских присталица. Били су поражени на исти начин као што су и они поробили Индију. Њихов први освајач је био Тимур, Турчин који је примио ислам као задивљујуће оружије и себи придао пеигре Џингис Кана, да би придобио подршку његових монголских хорди. После освајања престола у Самарканду осетио је потребу за још злата и као једини извор истог је видео Индију у којој је било још увек неверника. Његови генерали су се протвили овој идеји с обзиром да су неверници већ били под муслиманском управом. Не обазујући се много на своје генерале, јер је сматрао да су Муслимански владари у Делхију сувише попустљиви према неверницима, Тимур је прешао са војском Инд 1389. На свом путу је уништио све што је било пред њим, успео је да порази снаге султана Махмуда Тугхалка и освоји Делхи. Град је опљачкао до последњег златника узимајући сва богатства која су султани из династије Авган прикупила. За собом је оставио анархију, глад и почетак зараза, побио је и масакрирао стотине хиљада људи, углавном Хиндуса. У једном дану је убио преко 100000 људи.

Ово је био почетак краја Делхи султаната, који је био уништен не толико због хинду отпора, колико због међумуслиманских несугласица. Рађале су се нове муслиманске државе, а исламска Индија је полако упадала у политички хаос. Једино хинду упориште у овом периоду је било у јужном царству Виђајанагар¹². Ово је дуго времена био бедем хинду културе и независности, али су индо-муслимани ипак имали довољно снаге да га униште 1565. године. У овом походу муслимана је уништен један од најзнаменитијих хинду градова који је икада постојао.

¹² Виђајангар царство су основала двојица браће познати као Хака и Бука, под вођством њиховог гуруа Видиараниа. Виђајангар је било највеће Хинду царство свог времена и један од највећих трговачких центара на свету. Главни град је био Хампи са популацијом од 500000 становника где су се налазиле пијаче на којима је продавана роба из целог света. Поред трговаца, град је имао великог значаја и за бахте и песнике. Било је стотине изграђених храмова који су представљали доказ за религиозну склоност становника Хампија. Како стара изрека каже „све што оде горе, мора да падне доле“, у случају историје Хампија је била тачна. Пошто је достигао свој врхунац, Хампи је са Виђајангар царством био уништен 1565. године од стране петорице султана Декана. Град је био пљачкан 6 месеци, сви храмови су били порушени, а тржнице опљачкане. Ово је био крај за златно краљевство. (<http://www.hampionline.com/history/vijayanagara.php>)

Из овог периода датира и посебан етос који је карактеристичан за хиндуски став према презреним странцима. Како су били војно и политички поражени од стране цивилизације, Хиндуси су се повукли у своју психолошку тврђаву, остављајући моћ и богатство освајачима. Од овог доба хинду цивилизација је преживела само захваљујући свом поносу. Крут и непопустљив много пре доласка муслимана, кастински систем установио је нова правила и учврстио постојећа да би се одбранио од странаца, мешовити бракови су били забрањени, страшне друштвене казне су чекале све оне који су кршили правила. Хиндусима је било дозвољено да раде за стране господаре, али им је било строго забрањено да посећују њихове домове. Након најмањег контакта са не-Хиндусом, Хиндус је морао да се очисти. Велики број Хиндуса је водио двоструке животе који су били потпуно неповезани међу собом. Хиндуси су били на услузи сваком не-Хиндусу који је могао и имао моћ да их потчини, али никада никоме нису поклонили своју емотивну верност. Понашали су се онако како се од њих очекивало, али њихови поступци нису значили и емотивну предају. Мрзели су своје господаре због њихове моћи, а потом су их омаловажавали када се историсјко коло среће окренуло и учинило их слабима. Тело хиндуизма је било бачено пред ноге муслиманских освајача, али је његова душа остала нетакнута. Хиндуизам није могао да апсорбује муслимане, али ни муслимани нису били у стању да униште душу хиндуизма.

Дуготрајан боравак у Индији је полако слабио освајаче. Почели су да губе осећај за своју историјску мисију и вођење државних послова. Да није било спољних напада, могуће је да би их хиндуизам у процесу поновног оживљавања прогутао или апсорбовао. Ипак је Централна Азија била чврст извор муслиманске моћи и енергије и нови талас турског насиља је продро у Индију, али сада није био усмерен само ка старим хинду државама, већ и ка бројним муслиманским султанатима који су их заменили. У овом периоду се јавља нови освајач међу Турцима по имену Бабур који је био потомак Тимура и Џингис Кана, два чувена бича Азије. Бабур је од вишка енергије у телу и разуму, незасито се борио, ловио, путовао, за њега није представљало тешкоћу да убије голорук пет непријатеља за пет минута. У последњим годинама живота је дошао до закључка да није провео два пута празник Рамазан на истом месту. Са 15 година је освојио Самарканд који је више пута губио

и поново освајао. Освојио је и Делхи где је основао једну од највећих и најраскошнијих страних династија које су владале Индијом. Бабур је ударио темеље будућег Могулског царства¹³ (1526.-1707.).

Под Бабуром и његовим наследницима, персијски језик и култура су преплавили Индију. Постали су званични језик и форма истраживања нове индо-муслиманске цивилизације. Могулска цивилизација је започела и завршила своје владање са једном истом дилемом, да ли је требало да остане чисто муслиманска, или би било боље направити синтезу ислама и хиндуизма? Да ли сачувати сопствени идентитет као освајачи, или се помешати са освојеним народима? Могулско царство није на жалост никада решило ове дилеме, нити је успело да успостави дуготрајна и чврста начела. Најзначајнија фаза развоја је била она у којој је Акбар покушао синтезу ислама и хиндуизма.

Султан Акбар, Бабуров унук, је дошао на власт када је имао 13 година. Прве године његове владавине су биле усмерене на ратове за поновно освајање Индије. Извојевао је велике победе приликом којих је власт Могула била утврђена у северној, централној и западној Индији. Приликом једног од својих похода је био поражен од стране хиндуистичког краља Хемуа 1556. године, при чему је Хему освојио Делхи. Не дајући времена да се Хему утврди у Делхију, Акбар консолидује војску и креће на Хему. Ова битка је у историји запамћена као Дуга битка код Панипата. Ток битке је ишао у корист Хемуа све док му стрела није пробола око. Након тога је заробљен и глава му је одсечена, његова војска је поражена, а Акбару је остао ратни плен од 1500 слонова које је користио у својим даљим освајањима. Извршио је реформу управе над земљом, која је била толико савршена, да су је касније преузели и Британци током њихове владавине. Акбаров сан је био уједињена Индија, и то је могао да постигне само ако помири све религије и народе који су у њој живели. Зато је прогласио слободу вероисповести, укинуо је *jizyu*¹⁴ за Хиндусе, пружио је могућност напредовања сваком талентованом поједицу без обзира на расу

¹³ Могул је друго име за Монгол. Могули су били Турци, али Хиндуси су звали и још увек зову све северне муслимане, осим Авганистанаца, Могуима. Бабер је био мгулски надимак што занчи лав. Право Баберово име је било Захиру-д Дин Мухамед.

¹⁴ *Jizyu* је порез који су сви не муслимани морали да палаћају према исламском праву муслиманском владару. То је био подсетник њиховог инфериорног статуса. Први је ову врсту таксе увео Касим када је освојио Синд 712. године.

или вероисповест. На овај начин је желео да сви узму учешћа у раду на двору. Захваљујући томе његовом пореском службом је руководио хиндуиста Тодар Мал, који је био ангажован и поред негодовања муслимских великодостојника. За његово време су хиндуистичка уметност и поезија доживеле један од својих највећих периода, а хинду сликарство је достигло други зенит захваљујући његовим подржавањима и бодрењима. Акбар је знао да највећа опасност за Индију прети од верских подела, он је дошао на идеју да уједини две непомирљиве вере хиндуизам и ислам. Објавио је декрет којим себе проглашава поглаварем нове религије. Веронаука је била пантеистички монотеизам у најбољој хиндуској традицији са препоруком да се уздржава од меса. Клање крава је постало смртни злочин. Изградња џамија, прослава Рамазана, олдазак у Меку и други муслимански обичаји су били строго забрањени. Многи муслимани који су се бунили против едикта су били погубљени. У Сикри је био изграђен један храм Уједињених религија (и још увек се тамо налази) као симбол Цареве наде да ће сви становници Индије бити браћа, обожавајући истог Бога. Као религија Дин Илахи никада није успела. И поред тога, сви едикти које је Акбар донео су му обезбедили лојалност од Хиндуса. Био је ожењен са хинду принцезом Мариам ал Замани.

После Акбара се стање вратило у нормалу за време владавине Џахана који је био пети могулски цар по реду. Већина људи га памти по изградњи Таџ Махала као сећање на своју жену Мумтаз Махал и њену плодност, пошто му је за 18 година подарила четрнаесторо деце. Мало ко је свестан да је Џахан водио 48 ратних похода за своји 30 година колико је био на власти. По доласку на престо је наредио да се побију сви његови мушки рођаци изузев једног који је побегао у Персију. За време његове владавине је срушено 76 хинду и хришћанских храмова.

Џахана је на престолу наследио његов син Аурангзеб. Он није марио за уметност, уништавајући паганске споменике са слепом приврженошћу исламу, док се преко свог престола пола века борио да уклони из Индије скоро све религије осим ислама. Издао је наредбе провинцијским сувернерима и другим поданицима да савне са земљом све хиндуске храмове, униште сваког идола и да затворе сваку хинду школу. У току једне године је уништено 250 хиндуских храмова. Изнад места једног храма код Бенареса посебно светог за Хиндусе, намерно је изградио џамију да

би увредио хиндусе. Забранио је јавно упражњавање хиндуске вере. Као резултат његовог фанатизма, на хиљаде храмова који су представљали и који су били дом индијске уметности током миленијума су били у руинама. Овим наредбама и делима је у потпуности одступио од начела помирљивости својих претходника и у том процесу је уништио царство. Заборавио је да је Могулско царство исто толико хинду колико и муслиманско. Са оваквим начином владања је против себе изазвао револт Хиндуса, који је у прво време био само благ, а касније и врло оштар, у моменту када је дошло до сукоба Могула и Сика 1675. године. Једна од највећих грешака Аурангзеба је била и што је против себе окренуо Рађпите захваљујући којима је Акбер консолидовао царство. Следећи погрешан потез је био тежња да се ослаби моћ султаната у Декану и на тај начин индиректно потпомогне успон једне нове хинду снаге, конфедерације Марата. Појава овог новог фактора у индијској политици довела је до поновног рађања хинду осећања које је било додатно стимулисано међумуслиманским несугласицама. Земља Марата која је била брдовита и тешка за освајање је одговарала ратнички расположеном народу.

Војна освајања муслимана су била често брутална и крвава, али је демократска црта муслиманске вере постала неодољиво привлачна за многе делове Индије. Тако се ислам прво учврстио у северозападним деловима, а затим у великим џеповима као што су Бенгал на истоку и Декан на југу и у приобалном појасу. Ислам је успео да пивуче велики број оних који су били изван система каста, оне делове друштва који су егзистирали на маргини хинду заједнице. Идеја ислама о братству и о теоријској једнакости свих његових припадника је деловала снажно на све оне које су у хиндуској зајеници били лишени и привидног равноправног третирања. Не треба сумњати да су освајачи имали било какву намеру да исламску демократију пусте превише далеко. Разлика између муслиманских освајача и њихових каснијих потомака је била и остала веома јасна. Муслимани су признавали две широке социјалне касте, аристократску (потомке освајача) и хинду преобраћенике из високих класа, а друга класа су били обични људи који су преобраћени после освајања. Прелазак у ислам није доводио до промене и у кастинском статусу. Оно што је занимљиво је да су људи из нижег сталежа групно прелазили у ислам, цела каста у једном месту или готово цело село. Прелажење у другу вреу на овај начин је

значио да се њихов групни живот и њихове функције настављају као и пре, само са мањим променама у виду вероисповести. Из овог разлога су поједина занимања и занати данас у Индији искључиво под монополом муслимана. Многе касте и групе су биле, а и још увек су раздвојене ма хинду и муслиманске.

Вероватно је да прелаз у ислам у ово време није изазивао никакво нарочито противљење, осим ако је било речи о коришћењу силе или некој другој врсти принуде. Сматра се да је сваки који је пришао једној вери допринео заједници, јер ће она бити боље заступљена и имати више политичке снаге¹⁵.

ПАД МОГУЛА И УЗДИЗАЊЕ МАРАТА ЦАРСТВА

Захваљујући непромишљености султана Аурангзеба који је поновним враћањем на старе стазе исламске традиције владања Индијом разбеснео велику већину својих поданика, почео је незаустављиви распад Моголског царства. Једна од највећих грешака му је била што је увредио горде Раџпите¹⁶ који су били ослонац и стуб моголског царства. На северу је изазвао Сике, који су од мирне секте која је представљала неку врсту споја хиндуских и муслиманских идеја, били преобраћени у војно братство. Близу западне обале Индије је на себе навукао гнев ратоборних Марата.

Још један важан чинилац у сломену моголског царства је било слабљење економске структуре. Непрекидно је долазило до сељачких устанака, од којих су неки били огромних размера. Од 1669. године, сељаци из Џата који се налазио у близини престонице, су непрекидно дизали буне против управитеља у Делхију. Побуна Сантама је била ддруга побуна сиромашног народа, које је један моголски племић описао као „*банду крволочних, бедних побуњеника, ковача, дрводељаца, чистача, бојација и других простих створова*“¹⁷. До тада су побуне биле углавном ограничене на припаднике виших сталежа, док је сада покушавала да се буни једна сасвим друга класа.

¹⁵ Џавархалал Нехру, Откриће Индије, Рад, Београд 1994., стр240.

¹⁶ Раџапути (са Санскрита гаја putra значи краљев син) су припадници Хинду племена који за себе кажу да воде порекло од древних Кшатрија или ратничке касте и познати су по свом ратничком духу.

¹⁷ Џавархалал Нехру, Откриће Индије, Рад, Београд 1994., стр246.

Ово је било и време буђења национализма међу хиндусима. Овај национализам није био савременог световног типа нити је обухватао целу Индију, већ је био обојен феудалним (Раџпути), локалним и секташким (Сики) осећањима. И сама религија је имала јаку националну основу, а све њене традиције су биле повезане са Индијом. Хиндуски национализам је био производ индијског тла. Ово је време када се распадало једно огромно царство и када су многи пустолови у Индији покушавали да за себе образују поједина кнежевства, тако да је национализам у данашњем смислу једва постојао, Сваки авантуриста је покушао да ојача своју власт и свака група се борила за себе.

Док је царство било раздирано борбама и побунама, у западној Индији се учвршћивала и јачала је нова сила коју су успоставили Марати. Захваљујући свом вођи по имену Шиваци (1627.-1680.) који је успео да створи независну област око Пуна, Марати су полако кренули у експанзију и даља освајања. Живели су у подручју око града Сатаре у западном делу провинције Декан. Дуго су одолевали нападима могулског царства. Шиваци је био сјајан герилски вођа прекаљених брђана, а његова коњица је ишла у далека освајања. Под његовим вођством, Марате су успеле да се ослободе власти муслиманског султана од Биџапуре. После ове победе постају агресивнији и крећу у нападе на могулску територију. Успели су да освоје град Сурат 1664. године и том приликом су однели огромну количину блага, које им је касније омогућило даљи развој царства. Шиваци се 1674. прогласио за цара Марата и постао је симбол обновљеног индијског национализма, који је своје узоре налазио у индијској историји, а поред велике храбрости је имао и дара за вођство. Од Марата је изградио јаку, сједињену борбену групу, дао им је националну свест и створио је од њих моћну снагу која је срушила могулско царство. Наредних 140 година ће царство Марата расти.

Шивацијев унук Шах био је Аурангзеберов заробљеник од 1689. године. После Аурангзеберове смрти 1707. године бива пуштен на слободу. По пуштању одлази у Сатару где се објављује за владара Марата и долази у сукоб са својим ујаком Тара Баием. Сукоб је завршен тако што је Шах после своје смрти 1749. оставио свог пешву (главног министра) да даље влада уз одређене услове. Од тог

тренутка су пешве постале прави владари Марата, а Шивацијеви наследници су били само номинални.

После Аурангзеберове смрти, Могули у Делхију су изгубили власт коју су некада имали. У овом периоду су била четири главна такмаца за власт у Индији, од којих су два била из Индије (Марати и Типу султан на југу), а два су били странци (Британци и Французи). Изгледало је да ће у првој половини 18. века Марати загосподарити целом Индијом и постати наследници могулског царства. Њихове трупе су 1737. стигле до Делхија и није било довољно снажне силе која би им се супротставила.

Напад Надира Шаха који се из персије спустио на Делхи 1739. године је потпуно уништио и најмањи трачак наде могулских владара у Делхију на поновни повратак славе и моћи. Од њих је остала само сенка која је уживала аветињски суверенитет. Шах је опљачкао Делхи и са собом је однео огромно богатство. За њега је ово био лак подухват с обзиром да су делхијски владари били без снаге и невешти у ратовању, а сам Шах није дошао у сукоб са Маратима. Његов напад је побољшао положај Марата, јер су каснијих година проширили своју власт у Пенџабу. Ово ширење Марата ће бити заустављено 1761. године када су претрпели страховит пораз од авганистанског војсковође Ахмеда шаха Дуранија који је у то време владао Авганистаном. У овој битки је погинуо цвет маратске војске и њихов сан о царству је за неко време био одложен. После овог пораза је почео постепени опоравак, а сада су маратске области биле подељене на изванредан број независних држава које су се налазиле под вођством пешва у Пуни. Ова конфедерација је имала још увек огромно подручје под својом управом у западној и централној Индији, а пораз који су претрпели код Панипата их је ослабио баш онда када се енглеска источноиндијска компанија појавила као важна територијална сила у Индији.

Британци су успели да потуку Французе и Типу Султана из Мисоре, тако да је остало отворено поље за последње одмеравање снага између Марата и Источноиндијске компаније. У овом тренутку је Индија имала само две велике силе, а све остале државе су признавале утицај једне од њих. Проблем је био што је међу владарима Марата владало ривалство, па су се Британци против њих појединачно борили. Марати су успели да Британцима нанесу тежак пораз близу Агре 1804.

године, али је до 1818. године маратска сила била коначно сломљена, а велики владари који су управљали централном Индијом су се покорили Британцима.

За време ратова против султана и освајања Индије од стране Марата, хиндуисти су убијали и клали муслимане на бојним пољима, али никада нису после борби нападали колоне муслиманских избеглица и остављали им избор хиндуизам или смрт, као што су то муслимани радили. Хиндуси никада нису после победе уводили посене таксене законе за све муслимане као што је била *jiyza*, нити су рушили муслиманске џамије и споменике и на њиховом месту градили своје храмове, као што је то била пракса код муслимана. Занимљиво је што је за сво време владавине Марата у областима под њиховом влашћу на снази била слобода вероисповести. Остављена је могућност да припадници свих религија и касте могу бити и у војсци и на двору. Када је у питању религија и однос муслимана и хиндуса, Марати су преузели облик управе који је био за време цара Акбара. Можемо слободно рећи да је ово био миран период када је у питању однос између ислама и хиндуизма.

ИНДИЈА КАО БРИТАНСКА КОЛОНИЈА

Британци су први пут у Индију стигли 1600. године као трговци под патронатом Источно индијске компаније¹⁸ која је имала задатак да тргује са робом из Индије. Британци су релативно касно стигли на тло Индије, пошто су у Индији већ били присутни Португалци и Французи. Захваљујући Британском краљу који је 1615. године послао дипломатску мисију код могулског краља Џанагира, компанија је добила дозволу да створи упориште и оснује фабрике у Сурату и другим градовима. Заузврат компанија је требало да могулском краљу обезбеди робу са европског тржишта. Овим је Источноиндијска компанија добила права која ни једна друга европска компанија које су у то време пословали у Индији није имала. До 1647. компанија је имала 23 фабрике у Индији.

Источноиндијска компанија је постајала све снажнија са све већим апетитима за још већом моћи и успехом. Компанија је на двор могула 1715. године послала свог

¹⁸ Источноиндијска компанија је било деоничарско друштво, основано од стране трговаца, који су 1600. године добили ексклузивно право од краља Енглеске за трговину са Индијом на период од 15 година. Названа је источном, јер су се у то време Кариби сматрали Западном Индијом. Краљ је 1609. године компанији продужио повељу на неодређени период под условом да три узастопне године трговина не сме бити без добити. Статус компаније је даље ојачан 1670. са серијом од 5 аката којима је краљ Чарлс 2 компанији дао право да: издаје властити новац; заузима територије, командује тврђавама и војском; ствара савезе; проглашава рат и мир. Компанија је овим овлашћењима добила малтене статус државе. 1680. године је створила своју војску углавном састављену од локалног становништва, а до 1689. године је постала јака као држава у Индији. (<https://sr.wikipedia.org/sr>)

емисара са задатком да силом од немоћног владара издејствовао широке привилегије за Компанију, укључујући и право да у Бенгалу тргује ослобођена свих дажбина, могућност да закупи додатне територије око Калкуте, као и право да кује свој новац у Бенгалу који би важио на читавој територији Индије. Сви ови захтеви на које је могулски владар пристао су били званично објављени у фирману из 1716. године. Овај фирман који је познат и као „Магна Карта“ Компаније, постао је камен темељац за успостављање нове политичко-комерцијалне природе власти на територији Индије. У овом периоду још увек није постојала жеља за влашћу код Британаца, тако да су њихова уплитања у локалну политичку власт била врло ограничена.

Средином 18. века Британци долазе у сукоб са субахдаром могулског цара Сирађ-уд-даударом који је владао Бенгалом. Он је Британце сматрао само за трговце и зато им је наредио да склоне утврђења која су поставили у Калкути плашећи се од напада Француза. Британци су то одбили и сукоб је почео, а кулминирао је у Пласејској битци 1757. године у којој је Роберт Клајв потукао Сирађ-уд-даударову војску. Ово је уједно био и почетак Британске доминације у Индији, а 1757. година се узима као почетак колонијалне управе над Индијом. Овом победом је Клајв добио власт у Бенгалу који је постао Британски протекторат, а Британци су добили све тражене привилегије: безусловни суверенитет над Калкутом и нове територије за држање добро опремљене војне силе. Од овог тренутка почиње Британска колонизација Индије, која ће се завршити потпуним окупирањем целе земље. Власт компаније над Индијом ће потрајати до 1858. године када је Британска монархија одузела то право и пренела га на себе. Британска управа над Индијом ће трајати све до 1947. године када је Индија стекла независност.

Освојити једну територију је било једно, али управљати њоме је нешто сасвим друго и далеко је теже. Британци су ово схватили још на почетку свог владања Бенгалом када је због профита Компаније умрло трећина становништва, око 10000000 људи. Пошто су Британци добили право да прикупљају порезе у име могулских царева, а како је завладала суша у Бенгалу, одлучили су да повећају порезе и од становништва узму све резерве хране на име сушних година. Делимични пропаст усева није био ништа неуобичајено у Индији, због чега је вишак који је остајао код сељака био кључан за њихов опстанак. Међутим са повећањем постотка

који су морали да плате, овај остатак се смањивао. То је нагнало хиљаде људи да напусте своје домове, а они који су остали су све једно умиралли.

Британци су постепено избацивали Индијце из административних послова, поготову са функција где се захтевало поверење и одговорност. Њихови планови су били да ниједан Индијац не стекне моћ и утицај у британској Индији, поготову у војсци која је у то време била главно упориште Империје. Уколико би се неко од Индијаца истицао у служби, одмах би био смењиван, пошто је дивљење и поштовање било резервисано само за европске службенике.

Када је 1857.¹⁹ избила Велика побуна због неспособности Компанијине управе, дошло је до великих промена у самој Индији. Компанија више није била на челу Индије, већ је она сада прешла под власт Енглеске круне. Да би успели да задже власт у својој највећој и најзначајнијој колонији, Енглези су прибегли тактици „*Завади на владај*“, између муслимана и хиндуса. Британски владари су недвосмислено експлоатисали ову верску поделу као смишљену стратегију да би ослабили јединство и неутрализовали колективни отпор Индијаца за њихово трајно окупирње и експлоатацију Индије. Сулудо је да би после историје насиља и угњетавања које су Индијци претрпели од муслимана током целе своје владавине у Индији, било могуће говорити о љубави између припадника ове две религије, али је друга чињеница била да се ван бојних поља Хиндуси нису светили муслиманима. Још од раније је постојао јаз између ове две религије, али је тај јаз постао не премостив после доласка Британаца. Сама Британска владавина и експлоатација су сигурно биле лоше као и владавина Могула, тако да би илузурно било говорити о неком уједињењу муслимана и хиндуса, зарад истеривања Енглеза из Индије и повратак на власт Могула. Друга чињеница је да су иако у тешким условима за време владавине Британаца, Индијци доживели су доживели буђење и развој, док су муслимани стагнирали.

¹⁹ Велику побуну су заједно предводили и хиндуси и муслимани због одузимања имања. У току побуне је дошло до размимоилажења циљева између муслимана и хиндуса, пошто су муслимани желели да се овим путем избаце Британци и обнови могулско царство, док су хиндуси желели да избаце Британце и добију независност. Примитивно оружје са којим су располагали, методи ратовања и неслога су били главни кривци за гушење побуне од стране Британца.

ПОЛЖАЈ ХИНДУСА И МУСЛИМАНА У КОЛОНИЈАЛНОЈ ИНДИЈИ

После векова проведених под страним господарима, у измрцвареном и умирућем телу Индије, које је било скоро празна љуштура, није било више ничега осим тињајућег пламена духовне вере. Управо је тај пламен повезивао мртву прошлост са неизвесном будућношћу. То је био почетак буђења. Све у Индији, од најдубље филозофије до најемотивнијих религијских осећања, било је прожето нитима хиндуизма.

За разлику од ислама, хиндуизам је био далкеко отворенији за утицаје из Европе. Семе синтезе, посађено у време Могула, сада је клијало у корист могуће фузије између хидуизма, и не више ислама, већ хришћанства у виду протестантизма. Импулс за овакву синтезу је долазио из несвесне, инстиктивне жеље најпросвећенијих Хиндуса да проникну у тајне европске психолошке моћи која је Европљане чинила тако самоуверенима. Буђење је иницијално контактом између европске културе и индијске цивилизације, а елемент који је дао посебну живост буђењу је био пуни развој европске културе који је иницирао индустријску револуцију. Енглези успостављају нову мрежу образовања која се заснивала на учењу енглеског језика и преношење европске културе Индијцима, а све се то дешавало на основу схватања да је старо индијско образовање било одговорно за декаденцију Индије. Први универзитет је основан у Калкути 1857. године, а до 1887. је већ било пет универзитета. Од самог почетка је образовни систем био постављен тако да се заснивао на учењу напамет, меморисању и имитацији, а не на логичности,

разумевању и моћи опажања. Циљ овог образовања није био да до изражаја дође индијски ум, већ да се регрутују кандидати за грађанску службу у администрацији. Ово модерно образовање је прекинуло са традиционалним индијским системом, јер се потпуно одвојило од моралних разлика и продубљен је јаз између средњих и виших хинду класа које су остале верне свом традиционалном учењу. Образовање је Индијцима дало културну унификацију и лингвистичко јединство које је омогућавало малој елити (пошто је обухватало свега један проценат образованог становништва) да буде интелектуално слободна. Индијски национализам који ће се родити, настао је на енглеском језику и изражавао се преко овог језика. Све расправе и дебате, било техничке или политичке су се одвијале на енглеском језику. И поред свега је то био и остао туђ језик, а не природан ток индијског срца.

Захваљујући буђењу и образовању Индијаца, они су све више ступали у државну службу, тако да су били у стању да провере снагу империја, макар и унутар административне машинерије. Међутим, још увек их је било мало, од 1307 службеника у индијској грађанској служби, само је 24 било Индијаца почетком 1903. године. Постојала су строга ограничења у погледу напредовања Индијаца у империјалној бирократији и влади. Пошто су били искључени из легитимног учешћа у власти над својом земљом, образовани индијци су почели да траже неко место на коме би до краја могли да покажу своју умешност и своју енергију, и убрзо ће то место наћи у политичкој активности.

Док су хиндуси доживљавали буђење, муслимани су са друге стране стагнирали и повлачили се у себе. У почетку код муслимана уопште није било нових средњих класа. Њихово избегавање западног школовања, њихово држање по страни и приврженост феудалном уређењу и начину живота у времену индустријске револуције је довела до тога да су предност преузели хиндуси који су је и задржали. Муслимани су се све више повлачили у себе и живели су у сновима о обнови старог поретка. Чињеница да су хиндуси далеко одмакли у школовању и запослењу је била старшно непријатна за муслимане и то је давало снажан подстицај да се крене њиховим путем.

Британска политика је била испрва наклоњенија хиндусима, а против муслимана, осим у Пенџабу где су муслимани лакше прилаици западној настави у

односу на друге крајеве Индије. Иако су услови у Пенџабу били готово истоветни и за хиндусе и за муслимане, хиндуси су економски боље стајали. У остатку Индије, Британска управа је намерно тлачила муслимане више него хиндусе, а тлачење је највише погађало оне слојеве муслимана из којих би могао да настане нова средња класа. Због тога су муслимани били изразито антибритански расположени, све док се британске политика седамдестих година није променила и постала повољнија за њих, односно оног дела који је био против националног покрета. Овакав британски однос према муслиманима у Индији је био резултат политике теже и противтеже, познате под именом „Завади па владај“, коју је британска управа непрекидно спроводила. У овом процесу промене британске политике према муслиманима, сер Сајед Ахмед Кан је играо важну улогу. Он је био убеђен да се муслимани могу уздићи само кроз сарадњу са британским властима. Због тога је покушавао на све начине да ублажи антибританска расположења и конзервативне ставове међу муслиманима. Поред прихватања енглеске наставе од стране муслимана, желео је и да помири савремену научну мисао са исламом. По његовој замисли, то се требало учинити без напада на било коју од основних догми, већ рационалним тумачењем светих списа. Основао је Алигарх колеџ који је био прва муслиманска институција у Индији која је функционисала на западни начин, а један од важнијих прокламованих циљева је био „да учини индијске муслимане вредним и корисним поданицима британске круне“²⁰. Захваљујући Саједовом ангажовању, муслимани су почели да се школују и ово је привукло муслиманску средњу класу у државну службу.

²⁰ Џавархалал Нехру, *Откриће Индије*, Рад, Београд 1994., стр313.

НАЦИОНАЛНИ КОНГРЕС И МУСЛИМАНСКА ЛИГА

Док су хиндуси могли да откривају своју прошлост мирно седећи код куће, дотле су муслимани морали да гледају изван граница Индије да би пронашли арапске, турске или персијске корене из којих су потекли и који су им као некадашњим освајачима пружили осећање моћи и поноса. Хинду-муслимански конфликт је истовремено био и културни проблем, судар две цивилизације које је могла да помири само нека трећа култура која би их у потпуности заменила, као на пример западна. Догодило се управо супротно, пошто су се сада пробудили сви њихови антагонизми који су генерацијама били успавнаи. Од свих антагонизама најјачи је био садржан у концепту националне оданости. Док су Хиндуси и Сики осећали да је њихов национализам чврсто везан за идијску земљу без обзира на религијска опредељења, дотле су се Муслимани чврсто држали свог старог, али нешто осавремењеног коцепта који је укључивао и географско одређивање локације, посебно издвојене изван Индије. Овакво стање ће само још више кулминирати оснивањем Националног конгреса међу Индијцима и Муслиманске лиге међу муслиманима.

Индијски Национални Конгрес је основан 1885. године. Основали су га један Бртанац и неколико угледних Индуса. Дуго времена је конгрес радио легално, критикујући владу, достојанствено и са мером, остајући у основи одан британском трону. У једном тренутку је Конгрес иступио са захтевом да индијска национална елита добије право да заступа необразоване индијске масе. Власти су овај захтев

одбиле. Видно разочарани, чланови Конгреса су одлучили да због одбијања предлога пробуде реаговање јавног мњења у Индији и Британији, али је успех био минималан. Ускоро је формирано и ново руководство, а први човек Конгреса је постао Бал Тилак маратски брхмин. По први пут је човек оваквог формата покушао да утиче на национална осећања Индијца, позивајући у помоћ историјску прошлост. Као противтежа Тилаку у странци се појавио Гопал Кришна који је био умерена струја због његовог разумног става у политици. Тилак и Кришна су се сукобили, тако да ће Конгрес остати парализован дужи временски период.

Наивно је био веровати да су вође Конгреса сматрале да талас национализма, који је био заснован на идејама оживљавања старих Хинду идеја, неће заплашити муслимане. Културна провалија која је настала раније када су основани колеџи, сада је била димензије политичког раздора. Суочавајући се са индијским национализмом, који је почивао на специфичном Хинду оживљавању, Муслимани су одговорили оснивајући своју сопствену организацију. Године 1906. Салимулах из Даке је основао Муслиманску лигу. Лига се од Конгреса разликовала што је била на страни Британаца. Оснивањем Лиге, Британци су поново заиграли на карту“Завади па владај“, јер су У Лиги видели оруђе којим би могли да минирају свако одлуку Конгреса која се тичала јединства Индије, како у политичком наступу, тако и као територије.

Други разлог оснивања Муслиманске Лиге је био страх муслимана да ће бити бројчано прегажени од Хиндуса који ће бити већина, и да тиме неће бити никакав фактор у даљем управљању Индије, посебно због амбиција да поново владају као у време Могула. Поред муслиманског национализма који је заговарао идеју географске локације која би била издвојена из Индије, страх од помисли да ће бивши вековним управитељи постати мањина је само још више појачала жељу за поделом земље на већински Хинду и већински муслимански део. У каснијем периоду ће се испоставити да је управо ова жеља распалити ватру непријатељства и мржње између хиндуса и муслимана, која ће бити праћена ратовима, огромним жртвама, немирима, тероризмом и која неће бити угашена до данашњих дана.

Подстакнути издвајањем муслимана као посебне политичке странке у односу на Хиндусе, Британци су се 1909. године одлучили за реформе које ће у владу

довести одрђени број за то квалификованих Индијаца. Ово је био значајан тренутак, јер се сматра да од тада почиње пад британске моћи у Индији, који ће се завршити одласком Британаца из Индије 1947. године. Међутим Британци не би били Британци да нису закомпликовали ситуацију у Индији дајући муслиманима могућност да имају одвојене изборе. Овом могућношћу је око муслимана створена политичка баријера која их је издвојила из осталог дела Индије и овим је срушен процес уједињења и спајања који је вековима трајао. Ова баријера је у почетку била мала, пошто су бирачка тела била ограничена, али је са сваким проширивањем бирачког права она расла и као болест је угрожавала читав систем. Све самоуправе у Индији су овим били затроване и то је довело до невероватне подељености.

Увођењем посебних бирачких тела и давањем муслиманима много више места него што им је припадало у представничким телима, сразмерно броју становника, није могло мањину да претвори у већину. Посебна бирачка тела су само погоршала ситуацију за групу коју су требала да штите, пошто је бирачко тело које има већину, изгубило интересовање за мањину. Ово је даље компликовало могућност да дође до било каквог заједничког споразума, до чега би можда дошло да је један кандидат могао да рачуна на подршку разних група. Да би колико толико овакав став био ублажен, Конгрес је изјавио да уколико би дошло до било каквог размимоилажења између већине и неке верске мањине по питању неких посебних интереса који су се односили на мањину, ово питање се не би решавало гласовима већине, већ би се упутило неком непристрасном судском телу или међународном суду, чија би одлука била коначна. Треба имати на уму да мањине у Индији нису расне или националне, већ верске. Хиндуси и муслимани су у прво време покушали да реше верско-политички спор, чак су и дошли до делимичног успеха, али су се увек појављивали Британци који су све договоре минирали. Природно је да британци нису желели никакво смиривање које би за резултат имало јак политички покрет састављен од хиндуса и мулимана, а који би био усмерен против њих. Ово је постао троугао у коме су Британци увек могли једну страну да хушкају против друге и захваљујући томе споразума никада није било.

Тадашњи државни секретар за Индију, лорд Морли, је видео велику опасност у посебним бирачким телима. Он је непрестано указивао на опасности које се крију у

овом методу и како ће он неизбежно довести до стагнације и кашњења у развоју представничких установа у Индији. Вероватно је да је то било управо оно што су вицекраљ и његове колеге желели. У Монтегју-Челмсфордовом извештају о индијској уставној реформи 1918. поново је указано на опасности које доносе ова поседбна бирачка тела која су се заснивала на верској основи: „Подела по верама и класама значи стварање политичких логора организованих један против другог у учења људи да мисле као присталице, а не као грађани... Ми гледам стога на сваки систем верско-политичких бирачких тела као на врло озбиљну препреку развоја самоуправног поретка“²¹.

Један одпокушај за јединствен наступ хиндуса и муслимана је био на изградњи савезног Устава Муслиманске лиге и Конгреса, у који је тадашњи вођа Лиге Мухамед Ал Ђинах веровао исто колико и Конгрес. Ђинах је такође веровао у раздвајање муслиманске и хинду заједнице, а потом у могућност пуне сарадње међу њима. Убрзо је међутим доживео разочарење. Конгрес је одбио сарадњу са Муслиманском Лигом, због њених лоших резултата на изборима 1937. године, па је донета одлука да Конгрес где је год то могуће сам управља провинцијама. Одбијање Конгреса да прихвати сарадњу са другим партијама у провинцијама где је имао већину, алармирало је и отуђили је муслимане више него било шта што је урађено пре. Ово је била велика грешка Конгреса, пошто се јаз између ове две заједнице непрекидно повећавао, а Лига је сада вешто против Хиндуса и Сика користила све неправде нанете муслиманима. Муслиманска Лига је отпочела велику кампању против Конгресовим влада у провинцијама и самог Конгреса. Дан за даном је Лига понављала да се над муслиманима врше зверства. Иако је у овим владама било и муслимана који су били министра, али нису били чланови Муслиманске лиге, обично се није наводило у чему су се састојала зверства или би се преувеличавали. неки мањи инциденти који нису имали никакве везе са владом. Извесне мање грешке неки одељења, које су се одмах исправљале, биле су представљане као зверства над муслиманима. Тада су Конгресне владе почеле да позивају тужиоце да изнесу појединости зверства који су се наводно чинили, или да сами дођу и изврше истрагу

²¹ Џавархалал Нехру, Откриће Индије, Рад, Београд 1994., стр323.

уз помоћ владе. Нико није прихватио ову понуду, а муслиманска кампања је и даље трајала. Тада је Конгрес понудио Ђини да Муслиманска лига изнесе пред федерални суд све своје оптужбе против Конгресових влада, ради даље истраге и одлуке. Ђина је ову понуду одбио и тражио је да се формира краљевска комисија која би истражила оптужбе Муслиманске лиге. Одлуку за оснивање краљевске комисије је могла да донесе само британска управа, али су неки од британских гувернера који су били на дужности у областима у којима је владао Конгрес изјављивали да нису нашли ништа што би указивало на поступање са мањинама чему би се могло приговорити. Разлог за оволико скретање пажње на зверства која се нису догађала је да би се муслиманске масе натерале да поверују да се наешто страшно дешава и да би се оптужио Конгрес.

Када је један муслимански министра, члан Конгреса, био рањен, нико од вођа Муслиманске Лиге није осудио овај чин. Вероватно је разлог био тај што министар није био члан Муслиманске лиге, па је самим тим био мање значајан. Ово само доказује дволичност вођа Муслиманске лиге, пошто су неки муслимани више, а неки мање вредни, а вредност се огледала у томе којој струји ко припада. Колико је та припадност правој струји била битна, говори и податак да је приликом локалних избора био окачен транспарент „Ислам је у опасности²²“, а од људи који су гласали је тражено да се пре гласања закуну на Куран да ће свој глас дати кандидатима Муслиманске лиге.

Последњи покушај за превазилажење разлика и јединство су били директни преговори између Ђине и Гандија, али су они наишли на оштро противљење чланова Муслиманске лиге када је у питању било јединство Индије. Сада је Ђина који је раније говорио о постојању две заједнице муслиманске и хинду, почео да говори о две нације и постао је бескромпомисни борац за Пакистан који је тебао да буде творевина засебне муслиманске националности. У ову идеју о стварању Пакистана је мало ко од муслимана озбиљно схвата почетком тридесетих година. Када је у питању борба за оснивање Пакистана, Ђина је говорио „*Муслимани и хиндуси су две нације по свакој дефиницији и критеријумима који одређују нацију... По свим правилима*

²² Џавархалал Нехру, Откриће Индије, Рад, Београд 1994., стр354.

међународног права, ми смо нација“²³. Сама идеја о стварању Пакистана је довела до бурног реаговања многих који су били за јединство Индије.

Почетак Другог светског рата је довео до унутрашње кризе, јер је Британија без претходне консултације са индијским лидерима, прогласила да је Индија уз Британију ушла у рат. Пре него што је дошло до одговара индијских лидера на овакву одлуку Британаца, Конгрес је последњи пут покушао да се приближи Ђини и Муслиманској лиги. Ђина је био позван да се придружи седници извршног одбора Конгреса после почетка рата, али је био спречен да присуствује. Касније су се лидери Конгреса сусрели са Ђином у покушају да се договоре о заједничкој политици у односу на светску кризу. Није дошло до договора. У међувремену је као одговор на одлуку Британаца о уласку у рат Конгрес повукао осам министара у покрајинама и неопрезно оставио простор својим противницама. Ђина је у овоме видео шансу и позвао је све присталице Муслиманске лиге и све противнике Конгреса да повлачење министара прославе као Дан ослобођења од Конгресове управе у покрајинама. Ово је био коначан знак да Ђина и Муслиманска лига немају никакве намере да се споразумеју са Конгресом или да покрену напред ствар стварања јединствене индијске слободе.

ВЕРСКИ СУКОБИ ИЗМЕЂУ ХИНДУСА И МУСЛИМАНА У ПЕРИОДУ 1920.-1930.

Сукоби и неповерење који су владали између Индијског националног конгреса и Муслиманске лиге се полако али сигурно манифестовала и на обичне људе. Међу хиндуистичким и муслиманским заједницама односи су били на врло лоши и на ниском нивоу и захваљујући таквим односима ускоро је дошло до сукоба и немира који су се често појављивали у многим индијски градовима. Током 1923.

²³ Дух Индије, Амори д Реинкур, Мотовун, Београд, 1991., стр.296.

године је било једанаест оваквих нереда и сукоба, 1924. је било осамнаест, 1925. је било шесанест, а у 1926. је било чак тридесет и пет забележених сукоба и нереда. Нереди су се најчешће дешавали у Бенгалу, Панџабу и Уједињеним провинцијама. Сви ови нереди су били само катализатор који су тензије између две заједнице довели до тачке пуцања.

Нереди у Нагпуру су избили ујутру 4.9.1923. када је колона Хиндуса на дан Лакшми Пуја, као и сваке године прошла поред џамије која се налазила у граду. Иако никада раније није било проблема, овај пут су муслимани зауставили литију Хиндуса и нису дали да прође даље кроз то подручје. У поподневним часовима, када су се Индијци одмарали после јутрашње литије, група младих муслимана је уз повике Алаху Акбар напала Хиндусе, користећи јавелине, каме и ножеве. Хиндуси нису остали по страни и одмах се укључили у борбу. Овај отпор Хиндуса је само још додатно изпровоцирао муслимане и додатно распламсао већ ужаврелу ситуацију. Учесници су током сукоба редом палили по граду. Нереди су трајали два дана и завршени су тек када су владине трупе ушле у Негпур како би успоставиле мир. Према писању Вашингтон Поста у нередима је било 22 погинулих и више од 100 рањених²⁴.

Нереди који су избили у Кохату 1924. године су били још агресивнији. Нереди су трајали три дана и према официјалној статисци тотални број жртава је био 155, од тог броја је број жртава међу Хиндусима и Сикима је био три пута већи него међу муслиманима. Скоро целокупна популација Хиндуса који су живели у Кохату, њих 3200, је морало да буде евакуисано²⁵.

Наредни озбиљнији напади су се десили у Лахореу у периоду између 3. и 7. маја 1927. године. Мала свађа између Муслимана и два Сика око увреде једне Сик девојке од стране Муслимана је довела до нереда у којима је 27 људи погинуло, а 300 је било рањено. После нереда у Лахореу, односи између муслимана и хиндуса су постали непоправљиви.

Ово ће само убрзати фазу разиласка муслимана и хиндуса, јер је ово био пример да зајенички живот, који је био оптерећен политичком борбом и буђењем

²⁴ https://en.wikipedia.org/wiki/1927_Nagpur_riots

²⁵ https://en.wikipedia.org/wiki/1924_Kohat_riots

национализма, ове две конфесије није могућ. Иако су Индијци у прошлости били релативно трпељиви када су муслимани били у питању, то сада није био случај и на насиље су одговарали насиљем. Можемо рећи да су ови догађаји били само увод у поделу Индије на муслимански и хиндуски део.

НЕЗАВИСНОСТ И ПОДЕЛА ИНДИЈЕ 1947.

На крају Другог светског рата, иако је изашла као једна од победница, било је јасно да Британија неће моћи да задржи Индију под својом управом, јер је била ослабљена, исцрпљена и разорена у току рата. У лето 1945. године је било јасно да ће Британија повући из Индије, чим се за то стекну потребни услови. Године 1946. у Индији су одржани избори за централно и покрајинска тела. Ови избори су постали значајни због тријумфа Муслиманске лиге, која је успела да привуче три четвртине муслиманских гласача. Вероватно је да је овако висок излазак муслимана на изборе био захваљујући самом раду Муслиманске лиге, која је у претходном периоду, на све начине покушавала да покаже како су муслимани угрожени у целој Индији. Челници Лиге су успели у свом плану и захваљујући страху који се ширио међу самим муслиманима, успели су да мобилишу муслиманско изборно тело.

Исте године, британска влада одлучује да пошаље министарску мисију у Индију, која је имала задатак да преиспита предстојеће преношење власти на саму Индију. Почеле су бескрајне рунде разговора које су биле посвећене закаснелом очувању јединствене Индије. Чуле су се разноврзне идеје којима би се сачувала централна власт, али са врло ограниченим овлашћењима и функцијама, јер је то био једини начин да се не заплаше муслимани. Пошто није могло да се нађе

задовољавајуће решење, министарска мисија је у једном тренутку одбацила идеју о Пакистану и предложила је стварање Свеиндијске уније. Алтернативно решење на коме је инсистирала Мулсиманска Лига је била подела на већински муслимански и већински хинду део, али је овај предлог Конгрес у старту одбацио, јер је за њих дељење Индије било неприхватљиво. Решење које је предложила министарска мисија је остало само као предлог, пошто Британија није хтела више да доноси одлуке, већ је сада давала само предлоге и препоруке, а Индијци су били препуштени сами себи у обликовању своје будућности. Овакав наступ Британије је био грешка, пошто је ситуација била озбиљна, а договор између муслимана и хиндуса није могао бити постигнут.

Поред Британаца ни сама Конгресна партија није добро провенила озбиљност ситуације, тако да је све то навелу Ђину да иступи из правног, уставног оквира у коме је до тог тренутка деловала Муслиманске лига. Одмах после изласка из Уставотворене скупштине и правног поретка Индије, Ђина је прогласио „*Дан за директну акцију*“ и тиме покренуо талас масовног насиља који ће у сам вртлог истог гурнути милионе муслимана против милиона Хиндуса и Сика. Ђина је преузео директну одговорност за сву хинду-муслиманску крв и страх који је завладао од Лахореа до Калкуте. Он је био довољно мудар и знао је да ће ово насиље и приливање крви изазвати само контраефекат када је у питању сан о Пакистанској држави. У новонасталој ситуацији Нехру и Конгрес су се сагласили да узму учешћа у новој влади, а и Ђина је у октобру месецу учинио исто, јер није желео да остави опасни вакум, већ је желео да владу изнура саботира. Одмах пошто је ушао у владу, Ђина је забранио члановима Муслиманске лиге да учествују у раду Уставотворне скупштине и раду на Уставу и тиме је парализирао њен рад. Сада није било другог решења, осим да се попусти пред свим захтевима Муслиманске лиге и њеног лукавог вође.

Широм Индије се ширио Хинду-муслимански сукоб који је постајао све крвавији. Да би се сачувало јединство Индије и зауставили нереди, Ганди је као последњи покушај сву власт понудио Ђини, али овај предлог није имао никаквог успеха. У новонасталој ситуацији је Британија гледала само како да се извуче и опере руке од Индије, оцењујући да муслимани и хиндуисти иду у рат у коме

Британија неће моћи ништа да учини, рат за који ће сносити пуну одговорност и захваљујући коме ће изгубити имиџ у новонасталом свету. Зато су Британци одлучили да власт што пре пренесу на Индијце и повуку се из Индије, без обзира да ли је у међувремену постигнут договор између свих заинтересованих страна. После ове одлуке Британаца више није било времена за проговоре о очувању јединствене Индије и сада је као једина могућност остала прецизна демаркација границе између Индије и нове пакистанске државе. Задатак да нацрта демаркациону зону и нове границе две државе је припао Лорду Сирилу Редклифу енфлеском правнику. Приликом прављења границе између нових држава, Редклиф је само барато подацима о верској структури становништва и на основу тога је исцртао границе две државе тако да у Индији остане што мање муслимана, а у Пакистану што мање Хиндуса и Сика. Када је цртање карте било готово историјске области Бенгал и Пенџаб су биле пресечене на пола, породице су развојене, сељаци су отерани са њива, пресечени су путеви и пруге, канали за наводњавање, и далеководи за струју, а Пакистан се састојао из два дела који су међусобно били удањени 2200 километара. Иза нове границе су остале школе, болнице, били су подељени војска, полиција, судство, као и сви други јавни и државни системи. Треба напоменути да је Редклифу помагала комисија која се састојала из два члана Конгреса и два члана Муслиманске лиге²⁶. Највећи проблем је био што су Редклифу недостајала знања о приликама на терену, а највероватније је да су у Лондону били убеђени да ће укључивање стручњака у целу причу само компликовати посао и одлагати датум британског повлачења. Британци су одлучили да прогласе независност Индије 15. августа 1947. године, а лидерима Конгреса и Муслиманске лиге је остављено свега 2 сата да се изјасне да ли прихватају Редклифову демаркациону линију, да би сутрадан ујутру демаркациона постала званична.

²⁶ <https://www.vreme.com/cms/view.php?id=1529219>

ПРОБЛЕМИ И СУКОБИ ПОСЛЕ НЕЗАВИСНОСТИ И ПОДЕЛЕ НА ИНДИЈУ И ПАКИСТАН

Јутро после поделе ће покренути највећу миграцију у савременој историји, пошто су реке хиндуса и Сика напуштали независни Пакистан и насељавали се у Индију, а реке муслимана су напуштали Индију и одлазили су у источни и западни Пакистан. Приликом ове миграције се процењује да је између 12 и 15 милиона људи било размењено на обе стране. Последица ове миграције је да је Пакистан постајао све више муслимански, а Индија све више хиндуска, иако је у Индији остало 40 милиона муслимана, који данас чине другу религију по бројности. Међутим, после поделе и независности обе новонастале државе, проблеми су почели да се ређају један за другим, поготову у Пакистану који је осим што је био подељен на две територије, кубурио и са људством у самој управи и јавној служби у којој су већину персонала чинили хиндуси који су после поделе напустили Пакистан. Такође је настао и проблем око слободних територија (њих око 500) које су били под управом принчева и којима су Британци дали право да одлуче да ли ће бити независне или ће се припојити некој од новонасталих држава. Ово је Ђина желео да искористи тако што је подстицао принчеве чија је територија била у Индији, а не у Пакистану да прогласе независност и тако допринесу даљој радикализацији прилика, јер је на тај

начин желео да доведе до колапса у самој Индији. Проблем који је Ђина превиђао са оваквим ставом је да ће поред пораста непријатељства и неповерења између две новосноване државе, пад Индије би довео и до колапса Пакистана.

Захваљујући Ђининој непромишљености, један од првих већих сукоба је избио у срцу Индије на територији Хидерабад државе која је била под управом муслиманског принца Низама који није желео да своју територију припоји Индији, већ је желео да остане независна. Ово је изазвало незадовољство влада у Њу Делхију која није желела да дозволи настанка муслиманске државе у срцу своје територије и само је тражен повод за напад и присвајање ове територије Индији. Повод је била муслиманска Разакар дивизија која је раније основана на територији Хидерабада и која је терорисала хинду становништво тако што их је убијала, силовала жене, протеривала, тако да је велики број избеглица нашао склониште на индијској територији. Индија је је 24. септембра напала Хидерабад и после пар дана су снаге Разакар дивизије биле поражене, а територија је припојена Индији. Међутим сада су Хиндуси почели да се свете муслиманима, тако да је велики број муслимана био убијен, муслиманке су биле силоване, а муслиманска имовина је била паљена и спаљивана. Ово су све чинили како регуларне снаге које су послате од стране владе, тако и хиндуси који су остали на овој територији. Док су муслимани били разоружавани, дотле су хиндуси задржавали своје оружје, којим су се даље светили муслиманима за године проживљеног терора. Прцењује се да је било између 27000 и 40000²⁷ жртава на страни муслимана.

Други сукоб који је избио и дан данас траје је био на територији Кашмира. Наиме, Кашмир је територија коју су насељавали већином муслимани, али која је била под контролом индијског махараџе. Овакво стање је после поделе изазвало нетрпељивост између хиндуиста и муслимана, пошто су хиндуисти клји су били мањина управљали над већином коју су чинили муслимани. Осим тога Британци су и махараџи оставили да изабере да ли ће Кашмир остати независан или ће се припојити једној од две новонастале државе. Пакистанска влада је покушавала да убеди раџа да приступи Пакистану, али без успеха. Пошто раџ није желео да Кашмир припоји Пакистану, а са друге стране није објављивао ни независност,

²⁷ <https://www.bbc.co.uk/news/magazine-24159594>

његова неодлучност је довела до пораста тензија које су довеле до социјалних немира. Социјалне немире је покушао да искористи Пакистан и послао је своју војску да уђе на територију Кашмира. Овакав развој ситуације је натерао махарацу да потпише присаједињење Индији и да затражи помоћ Индијске војске. Ускоро су се две војске сукобиле и ово је довело до првог индиског пакистанског рата. После почетног напредовања, пакистанска војска је заустављена, а индијске трупе су поред пакистанске регуларне армије нападне и паравојне и племенске формације. У сукобу су учествовала и махарацине снаге, као и Британци. Може се рећи да су обе стране имале успеха и ускоро је дошло до примирја и поделе Кашмира, тако да је Пакистану припало 2/5, а заузврат је морао повући војне трупе са остатка територије. Била је успостављена и линија прекида ватре, која је касније постала граница између две земље. Остатак територије је припао Индији и она је на њему задржала своје трупе. Укупно је 1500 војника изгубило живот у овом сукобу.

ПРИЛИКЕ ИЗМЕЂУ ПРВОГ И ДРУГОГ ИНДИЈСКОГ ПАКИСТАНСКОГ РАТА 1965.ГОДИНЕ И ДРУГИ ИНДИЈСКО ПАКИСТАНСКИ РАТ

Време после Првог Индијско Пакистанског рата 1947. године је и време почетка хладног рата између Америке и Русије. Америци је било потребно да у Југоисточној Азији успостави равнотежу односа и заустави ширење комунизма који се већ био проширио на Источну Европу и Кину после грађанског рата. Због тога је амерички председник Хари Труман желео да изгради добре односе и са Индијом и са Пакистаном, али с обзиром на нетрпељивост две нације и скорашњи рат међу њима то није било могуће. По завршетку Првог рата и Индија и Пакистан су се сагласили да мировњаци, највећи број је био из Америке, из Уједињених Нација надгледају 650 километара дугу линију прекида ватре која ће касније постати граница између две земље. Обе земље су прихватиле резолуцију Уједињених Нација и сагласиле су се са тренутним стањем на терену, с тим што је Пакистан морао да повуче скоро све своје

снаге из Кашмира, а Индија је смела да задржи само мали број трупа које би одржавале ред и поредак на терену.

Пакистанци су после пораза од Индије увидели да су много слабији и да сами неће моћи да се супроставе индијцима у неком новом сукобу и зато су почели да траже савезника који ће им помоћи и војно и материјално. Пошто се Хладни рат увелико захуктавао Америка је тражила да Индија и Пакистан стану на њену страну у фронту против Русије. Нехру који је у то време био на челу Индије је ову понуду одбио и изразио је жељу да Индија остане неутрална у Хладном рату тражећи трећи пут заједно са земљама које су се ослободиле колонијалне власти и које су требале заједно да буду трећи моћан блок између Вашингтона и Москве са фокусом на даљу деколонизацију и економски раст. Овакав став је за Американце био раван јереси с обзиром да су они борбу у Хладном рату представљали као борбу добра и зла, са моралном обавезом да се стане на страну доброг. Са друге стране Пакистан је врло радо прихватио улогу у борби против комунизма и већ 1954. године је потписан војни споразум о одбележавању Пакистанске војске од стране Америке. То је било много мање него што је Пакистан очекивао, али је представљало почетак војне сарадње две земље. Нехру није био задовољан оваквим развојем односа између Пакистана и Америке и затражио је да Американци напусте мировну мисију надгледања линија ватре, што су они и урадили у децембру 1954. године, а њихово место су попунили мировњаци из других земаља. Од тог тренутка су односи између Америке и Индије били у силазној путањи и све су се више хладили, док су односи између Америке и Пакистана били у узлазној путањи и постајале су све чвршће. Кључна особа у односима Америке и Пакистана је био начелник генералштаба Ајуб Кан.

Убрзо пошто је на чело Америке дошао председник Двајт Ајзенхауер, Кан је послао строго поверљиво писмо у којем је тражио помоћ у оружју због опасности од Совјетске претње која у сваком тренутку може преузети подконтинент. Један од главних аргумената му је био да Нехру у својој неутралности не види и потцењује опасност од Совјетске претње. Кан је толико задобио симпатије Ајзенхауерове администрације да је сам Никсон који је тада био потпредседник изјавио „Пакистан

је земља за коју бих све учинио. Они имају много мање комплекса од индијаца.“²⁸. Пакистан је за разлику од Индијаца желео да се формира савез хладног рата и због тога је постао амерички најоданији савезник у Југоисточној Азији. Прво је потписан одбрамбени савез са Турском која је у то време већ била у НАТОу, а затим је 1954. године Пакистан приступио South East Asia Treaty Organization (SEATO) и Central Treaty Organization (CENTO), а већ 1955. године постаје важна карика у ланцу алијанси који се протезао од Норвешке до Јапана и који је окруживао Совјетски Савез. У SEATO је ушао Источни Пакистан као Југоисточна Азијска нација, док је у CENTO ушао Западни Пакистан као Средње источна Азијска нација.

Захваљујући војном пучу Кан 1958. године преузима власт у Пакистану, распушта парламент, а председника земље шаље у егзил у Лондон. Овим је успостављена прва војна диктатура у Пакистану. Исте године је у Ираку кој је био члан CENTO-а су избили крвави нереди који су на чело земље довели про Совјетску владу. Да се исти нереди не би поновили у Пакистану, Американци су решили да учврсте Канову власт. Пакистан зато постаје база за тајне операције великих размера одакле се шаљу у мисије амерички шпијунски авиони U2 и прислушкују и будно мотре све комуникације Совјета и Кинеза. Захваљујући оваквом развоју савезништва, Пакистан од Америке добија софистициране ловачке авионе F-104 који су у употребу ушли 1958. године.

Доласком Кенедија на власт у Америци, почиње полако да се мења политика према Индији са жељом да се захладнели односи који су били у ћорсокаку врате на прави колосек и да се две нације приближе без уласка Индије у било какву врсту анти комунистичког савеза. Две нације почињу да се приближавају пошто је Америка повећала економску помоћ Индији и пошто су у Индију послати волонтери различитих професија као помоћ. Међутим најважнији догађај који је из корена променио односе Индије и Америке је био напад комунистичке Кине на Индију 1962. године. Разлог напада је био то што Кинези нису признавали границу између две земље коју су нацртали Британци за време колонијалне управе. Индијци су били неспремни за напад Кинеза, индијска обавештајна служба је била подценила снагу

²⁸ Avoiding Armagedon America, India, China and Pakistan, to the brink and back, Bruce Riedel, Brookings institution press Washintong D.C. 2013., стр 54.

кинеске армије која је раније распоредила дуж границе велики број добро обучених војника за рат у планинским условима. Са друге стране Индијци нису имали тако добро трениране војнике, а ни опрему, јер су се бранили са мускетама које су биле коришћене још за време Првог светског рата. Кинези су врло брзо потиснули Индијце са Хималаја и почели су да угрожавају Источни део Индије. Немајући избора пред нападом надмоћнијег непријатеља, Нехру се окреће ка Америци и Британији од којих тражио моменталну помоћ у снабдевању војске и америчке бомбардере који ће напасти и зауставити нападе Кинеза. Када је захтев за помоћ формално примљен, Америка је одмах послала бродове са оружјем и медицинском помоћу који су стигли после пар дана. Исто је урадила и Британија. Сада се Америка нашла у ситуацији да је морала да опреме и Пакистанску и Индијску војску без икаквих гаранција да то оружје неће употребити и рату једних против других. Директно ни Америка ни Британија нису смеле да се укључе у рат, јер би се то претворило у рат великих размера. Кинези су једнострано 21. новембра 1962. године објавили прекид ватре и примирје. Рат је био завршен, а Индија је била понижена. За сво време Индијско Кинеског рата Пакистан је био неутралан и видео је шансу да искористи слабост и катастрофу коју је Индија доживела. Иако је био неутралан, сво време је у ваздуху висила претња да ће Пакистан ући у рат на страни Кине и тако забити Индији нож у леђа док се она борила против комунистичке Кине. Власт у Пакистану је била бесна због Америчке помоћи и наоружавања Индијаца и сво време је тражила Индијске концесије у Кашмиру да би остала неутрална.

Да би се умирио Пакистан и сачувао мир, Американци и Британци су предложили да се одрже директни преговори између Индије и Пакистана око Кашмира. Нехру је пристао на преговре пошто му је требало да Пакистан и даље буде ван сукоба. У току прве рунде преговора Пакистанска страна је изјавила да је са Кином постигла договор о демаркацији границе у Кашмиру, којим је Кина добила значајан део историјског Кашмира. Индијци су били бесни, пошто су били нападнути и окупирани од стране Кине, Пакистанци им дају део спорне територије о којој су организовани преговори који још увек нису почели. Преговори су били осуђени на пропаст и пре него што су почели. То је био почетак краја савеза између Америке и Пакистана, и између Индије и Америке. Пакистанци нису желели да

њихови савезници наоружавају обе стране и због тога су се окренули савезништву са Кином, и ускоро су потписали споразум о слободном небу, тако да су сахранили планове Американаца да политички и психолошки изолују Кину. Сада је постало јасно да Пакистан није приступио SEATO-у за борбу против комунизма, већ да би стекао предност над Индијом. Са друге стране Индија је од Американаца тражила авионе F-104 и како их нису добили, окренули су се Русији од које су тражили и добили Мигове 21 који су били пандам америчким авионима.

Пошто се предност у наоружању Пакистана полако топила у корист Индије коју су исто тако наоружавали Американци, руководеће структуре Пакистана су одлучиле да искористе квалитативну предност у авијацији и оклопној техници пре него што Индија не изгради и унапреди све своје одбрамбене структуре. Пакистанци су направили опасан и несмотрен план напада на Кашмир под именом *Операција Гилбратар*. План се заснивао на креирању побуне међу муслимански становништвом у Кашмиру који би дао изговор за масивни напад Пакистанске војске којим би се Кашмир одвојио од остатка Индије. У Пакистану је почела обука мотивисаних командоса и муџахедина који су имали задатак да се инфилтрирају међу становништво Кашмира и започну побуну, а пошто побуна добије велике размере, Пакистанска војска је требала да започне Операцију Гланд Слам која се састојала од масивног упада војне технике и војске на територију Кашмира. Крајем јула 1965. године прве трупе су почеле да прелазе линију раздвајања и да се инфилтрирају међу становништво. Индијски извори наводе да је између 30000 и 40000 војника прешло границу, док Пакистанска страна наводи цифру од 5000 до 7000. Њихов задатак је био да уништавају мостове, тунеле, пресецају аутопутеве, ометају комуникацију и нападју аеродроме и тако створе идеалне предуслове за побуну и упад Пакистанске војске. Међутим, иако је план био добро замишљен, велики број војника је био ухапшен на територији Кашмира и пре него што је напад почео. Највећи проблем је био што Пакистанска обавештајна служба није припремила муслиманско становништво на побуну против Индијских управитеља. Уместо побуне становништво Кашмира је Индијској војсци пружало довољно информација да би се сазнало за *Операцију Гибралтар* и чињеницу да се војска не бори са побуњеницима већ са редовним војницима. Без обзира што је *Операција*

Гибралтар претрпела неуспех, Пакистанска војска је решила да покрене напад са оклопном техником. По неким подацима тенковска битка између две војске је била највећа после Другог светског рата, у којој су Пакистанци изгубили 97 америчких тенкова Патон, док су Инијци имали губитак од само 30 тенкова.. Пакистанска војска је полако почела да губи позиције и Индијци су све више претили да ће преузети Лахоре. За Пакистан је рат био потпуни фијаско. Да би се избегле веће жртве и разарања, Совјетски Савез је у Ташканату сазвао мировну конференцију на којој су зарађене стране потписале примирје. Рат је био готов, постигнут је договор о размени заробљеника и повратак освојених територија, тако да је поново био обновљен статус кво. Једна од последица рата је била што је Америка изгубила поверење у обе стране и престала је да их наоружава. Пошто Пакистан више није могао да рачуна на обилату помоћ Американаца у наоружавању, окренуо се ка Кини са којом је још више учврстио везе и савезништво, а ова издаја од стране Американаца и дан данас утиче на односе између две нације.

ТРЕЋИ ИНДИЈСКО ПАКИСТАНСКИ РАТ 1971. ГОДИНЕ

Последице пораза Пакистана у Другом рату против Индије 1965. године ће довести до независности Источног Пакистана и Трећег Индијског Пакистанског рата. Наиме на изборима који су одржани 1970. године у Пакистану Авами Лига која је била доминантна је освојила 167 од 169 места могућих места у Источном Пакистану, док је Пакистански парламент имао укупно 313 места. Председник Авами Лиге је захтевао да она формира владу Пакистана, што је било незамисливо у Западном Пакистану, јер се на Источно Пакистану одувек гледало као на другоразредну класу становништва. Пошто је председник Пакистанске народне странке Зулфикар Али Буто одбио да преда власт у руке Источног Пакистана, након неуспешних преговора, председник земље Јаја Кан наредио војсци у којој су већина били Западнопакистанци да сломи Авами Лигу и да разоружа војнике Источног Пакистана и полицију. Војска је покренула операцију под називом Потрага за светлошћу, која је ускоро постала масакр. Наоружана америчким оружјем и

опремом војска је заузела универзитет у Доки и убила је неколико хиљада студената. Политички лидери, песници, и најученије људи Бенгала су били ухапшени или убијени. Међу ухапшенима је био и лидер Авами Лиге Муџибур Рахман који је пре хапшења прогласио независност Бангладеша (Источни Пакистан), док је сама Лига била била забрањена. Остатци Авами Лиге су прогласили владу у изгнанству и оптужили су Пакистан да је извршио геноцид над сопственим становништвом убивши три милиона људи током акције. Индија је изразила пуну солидарност и подршку бангладешкој борби за независност и отворила је своје границе за прихват избеглица. По неким подацима десет милиона људи је пребегло у Индију стварајући горући проблем избеглица за Индијску владу на чијем челу је била Индира Ганди. Влада у изгнанству је прогласила герилски рат против Пакистанске војске и у избегличким камповима је правила центре за регрутовање и обуку Мухту Бахине гериле. Индија је почела да наоружава побуњенике.

Да ствари буду још горе, Пакистанска влада је директно испровцирала Индију. Индијски авион је био отет од стране двојице Кашмираца након што је полетео из Шринангара и био је присиљен да слети на пакистанску територију у град Лахоре где је био дигнут у ваздух након што су путници напустили летелицу. За напад је Индија директно оптужила Пакистанску обавештајну службу и као одмазду је затворила своје небо за све авионе које су летели из Западног у Источни Пакистан, стварајући на тај начин прекид у линији снабдевања и логистици у Источном Пакистану. Масакр који је трајао у Источном Пакистану и отмица авиона су приморали Индиру Ганди на акцију, али не пре него што је она погледала у Америку чекајући њену реакцију на тренутне догађаје.

У то време је председник Америке био Ричард Никсон који је још за време владавине Ајзенхауера био наклоњен Пакистану. Он је заједно са Кисинџером одбио да предузме било какву акцију у вези са масакром. Разлог за то је био зато што је Пакистан са председником Јајом био кључ за успостављање блиских односа на свим нивоима са комунистичком Кином. Никсон је затражио од председника Јаје да пренесе веома важну поруку комунистичкој влади Кине на чијем је челу био Мао да су Американци спремни за дијалог на највишем нивоу са комунистичком владом и да ће окончати деценијску изолацију Кине. Кинески одговор је био позитиван и

ускоро је уговорена посете Кисинџера Кини који је требао да припреми терен за посету Никсона. Као награду за успешно обављен посао, Никсон је укинуо забрану продаје оружја уведена 1965. године на одређену војну опрему и ускоро је у Пакистан стигло 300 оклопних транспортера.

За Индију на челу са Индиром Ганди је почела да се остварује највећа ноћна мора, пошто су са једне стране имали кризу са избеглицама која је претила да дестабилизује Калкуту и Асам, док су са друге стране Американци подржавали Пакистан и развијајући нову осовину на релацији Исламабад-Пекинг-Вашингтон. Немајући другог избора, Ганди се окреће према Москви са којом потписује двадестогодишњи уговор о пријатељству и сарадњи. Овим савезом је Индира поручивала Кини да се не меша у предстојећи рат, иначе ће сама имати проблеме у Сибиру и Манџурији. Овај савез је за Американце био шок и приликом посете Америци у новембру 1971. године, Никсон је Индиру видео као совјетског агента и био је глув за њену забринотост поводом могућег рата. По свим мерилима је то био катастрофалан сусрет, пошто је Никсон Индиру назвао „кучком“ користећи још погрдније изразе њој за леђа, док је Индира Никсона назвала фанатиком хладног рата који не мари за животе невиних људи²⁹. Индија је мобилисала војску гомилајући трупе уз границу спремајући се за рат. Чекали су зиму да снег на Хималајима онемогући било какву онтервенцију Кине. Са друге стране је и пакистански председник прогласио ванредно стање у земљи и рекао је народу да се припреми за рат.

Пакистан је напао први 3. децембра 1971. године нападајући Индијске војне аеродроме. Индијска авијација је убрзо стекла предност. На источном фронту индијска војска је координираном акцијом са бангладешком герилом извела масиван кординисани напад из ваздуха, са мора и копна на Источни Пакистан. Видећи да губи на Источном фронту, Пакистан је покушао да преотме територије на западном фронту да би касније могао да преговара о размени територија. Копнене битке на Западу су биле последња нада да се очува јединствени Пакистан. У контраофанзиви, индијска војска је заузела огромну територију на Западу. На мору је индијска

²⁹ Avoiding Armagedon America, India, China and Pakistan, to the brink and back, Bruce Riedel, Brookings institution press Washintong D.C. 2013., стр 112.

морнарица показала супериорност успешним нападом на луку Карачи и потапањем два разарача и једног миноловца. Пакистанска авијација на Источном фронту је била скоро уништена.

Да би одржали Пакистан у борби, Американци су почели да шаљу помоћ у оружију преко трећих земаља. Кисинџер је охрабривао Кину да помогне Пакистану. Када је Нискон увидео да ће Пакистан изгубити, послао ја носач авиона у пратњи ратних бродова не би ли уплашио Индијце. Индија се није дала уплашити већ је наставила даље са операцијама не смањеним интезитетом. Било је прекасно да се било шта учини да би се ток битке преокренуо у корист Пакистана, а да се не изазове нови Светски рат са катастрофалним последицама, пошто је и Совјетски Савез послао групу ратних бродова и Индијски океан као подршку Индији и Бангладешу. Видећи да немају више опција и да им је војска претрпела огромне губитке, Пакистанци су тражили од Американаца да посредују и да пренесу Индији да су спремни на предају. Пакистанска војска је капитулирала и 16. децембра 1971. године пакистанске снаге у Бангладешу су се предале, а Индија је заробила 93000 војника. Индија је једнострано прогласила примирје 17. децембра 1971. године са чиме се Пакистан сложио.

Рат је завршен катастрофалним поразом Пакистана и великим тријумфом Индије. Пакистану је било потребно пет година да се опоравио од пораза и изузетно великих трошкова рата. Бангладеш је постао независан и по броју становника је био трећа муслиманска земља у свету.

СУКОБИ ХИНДУСА И МУСЛИМАНА У ПЕРИОДУ 1980.-2000. ГОДИНА

Крајем седамдесетих година долази до Исламизације Пакистана на чијем је челу био Зиа. Исламизацију је пратило отварање великог броја медреса (исламских школа) у Пакистану. Њихов број се повећавао вртоглавом брзином као и утицај на становништво на територији целе земље. Захваљујући покренутој Исламизацији, Пакистан је направио изузетно чврсте везе са муцахединима у Авганистану и почео

је да их наоружава и обучава у њиховој борби против комунистичке владе. Тада је комунистички врх Авганистана позвао у помоћ Совјете, пошто сами нису могли да изађу на крај са муџахединима које су обучавали, наоружавали и подржавали Пакистанци. Совјети су ушли у рат подржавајући комунисте, што је Зиа искористио да затражи финансијску помоћ од Саудијске Арабије за подршку муџахединима. Саудијци су одмах пристали и почели су да издвајају значајна финансијска средства за помоћ муџахединима која су ишла кроз руке Пакистанаца. Такође је и Кина послала значајну помоћ у оружију које се налазило у рукама Пакистанаца. Пакистан је на својој територији отворио кампове за обуку муџахедина кроз које је прошло и 200000 људи из Кашмира који су припадали разним Кашмирским организацијама за одлобођење од Индије.

Од самог почетка рата, Зиа је имао план да цихад који је одпочео у Авганистану прошири на исток на територију Индије и Кашмира. Да би план спровео у дело, Зиа је ступио у контакт са свим релевантним исламским странкама и покретима који су се налазили на територији Кашмира. Састанци ових група су се одвијали на територији Саудијске Арабије, пошто би другачије биле алармиране обавештајне службе Индије и сам план би био уништен на самом почетку. Индија је на крају дошла до података о обуци муџахедина за напад на њеној територији и 1988. године је покренула акцију којом је дигнуто у ваздух једно од највећих складишта оружија. Из овог складишта су наоружавани муџахедини у Авганистану и муџахедини за рат у Кашмиру. Десет хиљада тона муниције и експлозива је активирано у масивној серији експлозија које су се догађале једна за другом. Неколико стотина људи је погинуло у експлозији. Индијска обавештајна служба је веровала да ће уништавањем овог складишта муниције вратити назад пакистанску кампању у Кашмиру. Међутим то није се десило као што је било плаирано.

Убрзо су после експлозије избили нереди муслиманског становништва у Сринагару главном граду индијског Кашмира. Нереди због експлозије су убрзо постали нереди због присуства Индијске војске у Кашмиру. Ово је био предзнак ширења Зијиног цихада према Истоку као што је он одувек желео.

У јулу 1988. године Jammu Kashmir Liberation Front (JFLK)³⁰ је започела акције за независност Кашмира од Индије. Група је први пут напала Кашмирске Хиндусе 14. септембра 1989. године, где је убила лидера Bharatiya Janata Party³¹ Pandit Tika Lal Taploo, наочиглед великог броја сведока. Ово је унело изузетно велики страх међу Хиндусе у Кашмиру, поготову што убице никада нису биле ухапшене. Убиства Кашмирских Хиндуса су се наставила, поготову убиства истакнутих чланова. Претње су биле упућиване како преко медија (новине и телевизија), тако и преко постера који су били излепљени свуда. На постерима је прећено свима који нису муслимани и не живе по исламским правилима. Све државне зграде и многе продавнице су биле офарбане у зелену боју као знак поштовања исламског закона. Постери са претећим садржајем су лепљени по кућама у којима су живели Хиндуси, док су у исто време уништаване њихове фабрике, продавнице и храмови. Све ово је резултирало да је од око 600000 Хиндуса који су живели у долини Кашмира 1990. године данас остало свега приближно 2000-3000. Одговор Индије на растуће тензије и акције муслимана је био суров. Индијска војска је масовно кршила људска права против народа Кашмира, стотине су биле убијене у ванправним убијањима, а и било је много људи који су нестали без икаквог објашњења. Брутални одговор Индије је само охрабрио пораст насиља. Индија је оптужила Пакистан да помаже побуњеницима, на шта је Пакистан одговорио са масовним војним вежбама и распоређивањем 200000 војника дуж целе границе са Индијом. Изгледало је да две земље поново клизе у рат због Пакистанског помагања терористима. Ипак ситуација није ескалирала и није дошло до новог рата.

Исте године су избили немири између Хиндуса и Муслимана у Баглапура дистрикту у Индији. Немири су започели у октобру 1989. године и трајали су 2 месеца, а обухватили су територију града Баглапура и 250 села која су се налазила у његовој околини. Преко 1000 људи је било убијено и то је било највеће насиље између две религијске групе од независности Индије до тог времена. Повод за

³⁰ Jammu Kashmir Liberation Front (JFLK) – је политичка организација у Јами и Кашмиру основана од стране Аманула Кана и Макубут Бата. Првобитно је била крилна организација Плебисцит Фронта, али је у Енглеском граду Бирмингему променила име у JFLK 29. маја 1977. године. Од 1994. је чисто милитантна организација. (https://en.wikipedia.org/wiki/Jammu_Kashmir_Liberation_Front)

³¹ Bharatiya Janata Party- је једна од две главне политичке партије у Индији, заједно са Индијским Националним Конгресом.

немире је био пролазак колоне Хиндуса кроз део града у којем је живело већином муслиманско становништво. И поред упозорења муслимана да Хиндуси не изговорају никакве провокативне паролe, једна група је говорила да Бабурова деца треба да оду у Пакистан или на гробље. То је изазвало гнев муслимана који су на поворку бацили 6 импровизованих бомби од којих нико није погинуо, али је било рањених. Тада се хиндуистичка поворка претворила у руљу која је почела да убија муслимане и уништава и пљачка продавнице које су биле у њеном власништву. У нередима је уништено преко 60 џамија.

У октобру 1993. године Индијска војска је опколила групу кашмирских милитаната који су наоружани и подржани од стране Пакистана заузели највеће муслиманско светилиште у Кашмиру. Ова акција Индијске војске је изазвала бес и незадовољство међу муслиманима који су почели да протестују. Осмог дана опсаде око 15000 протестаната се окупило у дворишту џамије Бијбехара одакле су кренули улицама узвикујући слогане за независност и захтевајући крај опсаде џамије. Када су протестанти стигли до главног пута, индијске снаге су затвориле улицу са обе стране и почела је десетоминутна пуцњава на протестанте не бирајући мете. Укупно је 48 протестаната убијено, а преко 200 је повређено.

Током 1998. године је било три напада муслиманских милитаната на Хиндусе на територији Кашмира, где је преко стотину Хиндуса било убијено. Напади се настављају и 2000. године на индијско Амарнат светилиште које се такође налазило на територији Кашмира. У пет терористичких напада је преко стотину људи било убијено, а преко шездесет рањено. Тадашњи премијер Индије је оптужио Пакистан за одлучност да саботира демократију на територији Кашмира.

ЧЕТВРТИ ИНДИЈСКО КАШМИРСКИ РАТ 1999.ГОДИНЕ

Поред свог непријатељства које је владало између две земље од стицања независности, Индија и Пакистан покушали да нормализују односе кроз посету индијског премијера Вајапајеа Пакистану 1999. године. Састанак два премијера је

одржан у Лахореу и познат је под омено Лахорски дијалог. Овај дијалог је требало да буде корак напред, нови почетак у дијалогу за две ривалске земље које су у непрестаном сукобу од добијања независности 1947. године. Међутим са премијером Пакистана Шарифом се није слагао његов начелник генералштаба Генерал Первез Мушараф. Он је желео да искористи отопљавање односа између две земље и да Индију ухвати на спавању да би је довео на преговарачки сто под својим условима. Управо је он искористио овај састанак да прикрије припремање својих операција.

Мушараф је планирао да искористи традиционално прекидање операција између две војске у току зимског периода на линији прекида ватре северно од града Каргила. Наиме сваке године почетко зиме већ пола века су војске две земље прекидале операције на овом негостољубивом терену високо у планинама и повлачиле су своје трупе до пролећа када су се поново враћале на своје претходне позиције. Мушараф је одлучио да своје јединице заржи на Пакистанским позицијама и када се Индијци повуку да заузму позицију на Индијској страни коју су држали Индијски војници. Када се Индијска воска повукла, Пакистанци су почели да заузимају њихове позиције и да непримећени напредују све дубље и дубље на Индијску територију Кашмира. Ускоро су Пакистанци држали 650км² индијског Кашмира. Пакистанске трупе су се успешно кретале напред и ускоро су нагледали аутопут 1 који је повезивао главни град индијског Кашмира Сринагар и источне делове провинције. Такође је ова рута била изузетно важна и за снабдевање индијске војске. Мушараф је сматрао да уколико прекину линију снабдевања и ставе у окружење индијске војнике да ће Индија моментално тражити мировне преговоре и пристати на решавање статуса Кашмира под диктатом Пакистана.

Међутим највећи проблем је што Мушараф није имао план Б уколико Индија одлучи да се бори. Једна од опција је била да смањи притисак са своје војске око Каргила и освојених врхова у његовој околини отварањем фронта на некој другој позицији. Ако би то урадио, проблем је био што би се онда Пакистан суочио са војном операцијом широких размера и што би могао да буде оптужен за започињање новог рата. Управо се то и догодило.

Део плана је био и да се прикрије напад тако што ће тврдити да фронт северно од Каргила нападају муџахединске снаге које се боре за ослобађање

Кашмира. Ово је била чиста пропаганда пошто и да је било муцахедина на територији Киргила није их било у толиком броју да би могли да изведу тако сложен план.

Са друге стране Индија која је била пуна оптимизма после сатанка у Лахореу је ухваћена тотално неспремна и сам напад је био велико изненађење. Пошто је влада детаљно извештена о ситуацији на терену премијер Вајапаје је наредио начелнику индијског генералштаба Генералу Малику да одпочћне контраофанзиву. Контраофанзива је почела нападом на тачке одакле је кренуо напад Пакистанске војске. Одпочели су масовни удари авијације по Пакистанским позицијама. Малик се такође припремао и за напад преко границе на територију Пакистана и објаву рата. Због тога је наредио свим јединицама на терену да буду спремне уколико се буде развио такав сценарио, ако не буду могли да избаце уљезе из Каргила.

Индијци су предузели и друге мере. На острвима који су били под контролом индије је припреман амфибијски напад на територију Пакистана. Индијска морнарица која је била сконцетрисана у Арабијском мору је отпочела агресивне патроле са тенденцијом да блокира увоз нафет у луку Карачи. Те патроле су биле толико агресивне да су Пакистански танкери пловили у пратњи војних бродова који су их штитили.

У овом рату је претила још једна велика опасност која би се одразила на читав свет. Та опасност је била могућност употребе нуклеарног оружја, пошто су годину дана пре сукоба 1998. године и Индија и Пакистан извели успешне пробе нуклеарног оружја и тако ушле у круг малог броја земаља који га поседују.

Такође током овог рата је Америка по први пут стала на страну Индије коју је подржала и оптужила Пакистан за ескалацију сукоба. Пакистан је због оваквог наступа Американаца био очајан. Пошто није могла више да рачуна на Американце, влада Пакистана се окренула према старим пријатељима и савезницима Кинезима. Међутим ни Кина им није пружила подршку. Велика Британија је стала на страну Индије и Америке и тражила је моментално повлачење пакистанске војске са заузетих територија. Шариф се тада поново окренуо ка Американцима и тражио је пријем код тадашњег америчког председника Клинтонa. Клинтон је поставио услов да ће се срести са Шарифом само ако објави комплетно и безусловно повлачење

пакистанске војске иза линије ватре. Такође ће Пакистан бити оптужен за започињање рата и све последице. Шариф је наредио повлачење и рат је завршен 4. јула 1999. године.

ПЕРИОД ОД 2000. ГОДИНЕ ДО ДАНАС

Овај период су обележили терористички напади муслимана на територији Идије, као и корак до тоталног рата између Индије и Пакистана, који је избегнут захваљујући разборитости индијског руководства. Проблем обуке и подржавања Талибана још од седамдестих година од стране Пакистана је у овом периоду дошао до изражаја, пошто су управо Талибани извели највећи број терористичких напада под пла[том независности Кашмира.

Један од првих напада се догодио крајем 1999- године када је група која је била тесно повезана са Бин Ладеном отела путнички авион Air India-е. То је била терористичка група пакистанаца под именом Harkat ul-Mujahedin (HuM) коју је Бин Ладен подржавао. Приликом посете њиховом кампу у Авганистану, Бин ладен је за длаку избегао смрт од крстарећег пројектила који су на камп испалили Американци. Група је тражила да буду ослобођена тројица терориста из Кашмира која су раније те године била ухапшена у замену за таоце из тетог авиона. У случају да Индија не пристане на њихов захтев, терористи су подметнули бомбу у пртљажном делу која је требала да експлодира 31.12. тачно у поноћ и тако буде милијенијумски поклон Индији. Терористи су размењени за таоце, али је нажалост једна особа изгубила живот. По неким подацима, Бин Ладен је лично руководио овом операцијом.

Други велики терористички напад на територији Индије се догодио 2001. године. Одред од пет терориста је напао на индијски парламнет у Њу Делхију. У четрдестпетоминутној пуцњави девет полицајаца и чланова парламента је убијено. Терористи су имали план да заузму парламент и убију што више истакнутих министара у влади. Био је то нечувен напад. Индијска обавештајна служба је

непосредно после напада идентификовала починиоце као чланове пакистанских терористичких организација Lashkar-e-Tayyiba (LeT)³² and Jaish-e-Mohammad (JeM)³³. Индија је од Пакистана захтевала да се обе терористичке организације забране и да се похapse њихови лидери. Када је Мушараф који је у то време био на челу Пакистана почео да се предомишља, Индија је мобилизовала своју војску. Више од осамсто хиљада индијских војника је било распоређено уз границу са Пакистаном. Циљ је био да се заплаши Пакистан не би ли предао двадест вођа трористичких организација које су угрожавале Индију. Међутим Пакистан никак није желео да испуни тај захтев Индије и две земље су полако клизиле у рат са несагледивим последицама. Захваљујући притисцима других земаља да би се рат избегао, председник Пакистана МУшараф је одржао говор у ком је обећао да Пакистан више неће база за терористе. Такође је забранио пет терористичких организација међу којима су били LeT и JeM. Овај говор је смањио нарастајуће тензије, али су обе земље и даље остале мобилисане за рат.

Тензије између две земље су поново порасле када је у фебруару 2002. године руља Муслимана напала воз са Хиндиуистима у Индијској покрајини Гујарат. Најмање педесет шест Индијаца је спаљено до смрти. Уследили су анти Мислимамски протести које су покренули Хиндуси, у којима је више стотина Муслимана изгубило живот. У мају исте године тензије су поново порасле после великог терористичког напада на породице индијских војника у Кашмиру у којем је много људи изгубило живот у такозваном Twin Peak кризи (први реак је био напад на индијски парламент 2001. године). Индија је поново запретила војном акцијом, а Мушараф је поново одржао говор којим је хтео да умири Индију. Ситуација је била толико напета и претила је да ескалира у свеопшти рат, са могућношћу ескалације у нуклеарни, па су Западне земље почеле да повлаче своје дипломатско особље и из Индије и из Пакистана. Сукоб је избегнут само захваљујући крупном бизнису који је

³² Lashkar-e-Tayyiba (LeT) – је терористичка организација која је активна у региону Кашмира. Примарни циљ ове групе је да се Кашмир одвоји од Индије и прикључи Пакистану. Извела је више терористичких напада на територији Индије. Одржава блиске везе са Талибанима и Ал Каидом у Авганистану и наставља да буде у савезништву са њима. (<https://en.wikipedia.org/wiki/Jaish-e-Mohammed>)

³³ Jaish-e-Mohammad (JeM) – је један од највећих и најактивнијих терористичких организација у Јужној Азији. Своје операције планира и изводи углавном са територије Пакистана. (<https://en.wikipedia.org/wiki/Jaish-e-Mohammed>)

почео да трпи велике губитке због могућег рата, па су челни бизнисмени притисли Индијску владу да одустане од ратних операција. Такође је сама мобилизација коштала Индију две милијарде долара³⁴, тако да је Индија у октобру исте године објавила прекид операција.

Из ове кризе је Индија изашла понижена због тога што ништа од њених захтева није испуњено. Двадесет тражених терориста није ухапшено ни изручено, нити су терористичке организације LeT и JeM уништене и расформиране. Такође ни војна мобилизација са претњом рата није успела да уплаши Пакистан. Са друге стране Пакистанска војска је сматрала да је управо страх од нуклеарног одговора на напад уплашио Индију и одвратио је од напада.

Наредна велика криза која је претила да прерасте у рат великих размера је био терористички напад у Мумбају 26.11.2008. године у Индији познат ка 26/11. Напад је извело десет припадника муслиманске терористичке организације Lashkar-e-Taiba (LeT) чија се база налазила на територији Пакистана. То је био низ од дванаест добро кординисаних напада широм Мумбаја. Десет тешко наоружаних терориста је бродом напустило пакистанску луку Карачи. Како су се приближавали Индијским територијалним водама, терористи су отели један Индијски рибарски брод и убили су четири од пет чланова посаде. Затим су принудили последњег члана да их одведе до обале Мумбаја. Терористи су убили последњег члана посаде када су се приближили на седам километара од обале³⁵. Када су стигли довољно близу, терористи су се пребацили у три брза чамца. Шесторица су стигла до обале и искрцала се поделивши се у мање групе, док су остали наставили да плове. Када су стигли на другу обалу и остатак терориста се искрцао и поделио у мање групе. Прва група терориста је напала железничку станицу и у нападу који је трајао деведесет минута је убијено око педестосморо људи, а више од стотину је било повређено. Друга група је дигла у ваздух бензинску пумпу у близини јеврејског центра да би привукли пажњу. Када су људи изашли на прозоре да виде шта се дешава, терористи су почели да пуцају по њима. Укупно је десет Јевреја било убијено у овом нападу. Затим су напали на један од најпопуларнијих ресторана Леополд Кафе и у

³⁴ Avoiding Armagedon America, India, China and Pakistan, to the brink and back, Bruce Riedel, Brookings institution press Washintong D.C. 2013., стр 204.

³⁵ <https://www.ndtv.com/mumbai-news/26-11-mumbai-attacks-how-india-fought-back-a-timeline-1953099>

петестоминутној пуцњави су убили десет особа. Потом су наставили према Таџ Махал Палати и Хотелу Товер и том приликом су подметнули бомбу испод таксија и убили још пет особа. Унутар хотела су се терористи забарикадирали и током три дана опсаде су убили тридесет и једну особу све док 29.11.2008. године нису били ликвидирани од стране командоса чиме је напад и био завршен. Страдало је преко 160 особа, док је више стотина било повређено.

Тензије између Индије и Пакистана су порасле, пошто су сви терористи били Пакистанци и ускоро је Индија окривила Пакистан да је организовао напад, пошто је напад био толико софистициран да је морао да има потпору међу Пакистанским безбедносним структурама. Пакистан је одбацио оптужбе и оптужио је Бангладеш и кримнално подземље у Индији да стоје иза напада. Такође је Пакистанска војска била мобилисна и распоређена дуж границе две земље, јер су се плашили напада Индије због освете. После више дана преговора, Пакистан је одступио и повукао је војску са границе. Након десет година од напада бивши Пакистански премијер Наваз Шариф је изјавио да Пакистан није спречио нападе у Мумбају и тако је индиректно прихватио учешће Пакистана.

Последњи сукоб између Индије и Пакистана, који је претио да ескалира у рат великих размера се догодио у фебруару ове године. Наиме један од терориста ЈеМ-а је 14. фебруара аутомобилом напуњеним експлозивом улетео у конвој индских снага безбедности и том приликом је погинуло 40 припадника истих. Ово је био најсмртоноснији напад од 1989. године. Као одговор на овај напад, Индија је 26. фебруара напала кампове ЈеМ-а који су се налазили на територији Пакистана. Ово је био први пут после 1971. године да су индијски ратни авиони напали територију Пакистана. Напади су се наставили и 27. фебруара када је дошло до ваздушног сукоба два ратна ваздухопловства у којем је оборен МИГ 21 индијских ваздухопловних снага, а пилот је био заробљен. По непотврђеним информацијама је оборен и једна Ф16 пакистанског ратног ваздухопловства. Поред напада у ватдуху и на земљи су артиљерије две земље имале сукоб у којем је више војника и цивила изгубило живот. Да би избегао даље сукобе и снизио тензије, Пакистан је као гест добре воље већ 1. марта ослободио индијског пилота и предао га индијским властима. Такође су власти Пакистана лишили слобде 44 милитаната припадника

ЈеМ-а од којих је већина била осумњичеан за учешће у последњем терористичком нападу а чија су се имена налазила на списковима које је Индија предала Пакистану. Пакистан се обавезао да ће ухапшени остати у притвору 14 дана док Индија не обезбеди још доказа како би били оптужени и против њих поведен судски поступак. Међу ухапшенима је био и воа ЈеМ-а Масуд Азхар, заједно са његовим сином Хамад Азхаром и братом Абдулом Рауфом. Све је ово урађено да би се умирила Индија која је директно оптуживала и окривила Пакистан да помаже терористичке организације које нападају Индију. До 10. марта су се тензије смириле и осим спорадичног пушкарања, шири сукоб је за сада избегнут.

РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Кроз читаву историју сукобу од њихових почетака до данашњих дана, изложених у раду, покушава се дати објашњење шта је то што их је покренуло као и да ли и на који начин је могуће сам сукоб решити. Покренути су због територијалне експанзије једне младе религије која је била на почетку своје снаге против једне у то време можемо слободно рећи старе религије која је живела у миру и благостању. Током читаве историје сукоба, јез између две цивилизације се само продубљивао и као резултат самог сукоба и као резултат спољног утицаја на сукобљене стране. Спољни утицај се до независности Индије огледао у утицају на сукобљене стране и

њиховој све већој поларизацији од стране Британаца, а после независности су се као спољни утицаји на скубљене стране појавиле светске силе као што су Америка, некадашњи СССР данас Русија и Кина која је била у рату са Индијом, а сво време је одани савезник Пакистана. Уместо налажења мирног решења и коначног завршетка сукоба, спољни чиниоци углавном потпирују сукоб у зависности од сопственог интереса који у том тренутку имају. Оно што је веома велики проблем је што контролисани сукоб зарад нечијег интереса може врло брзо прерасти у неконтролисани, а самим тим може запалити читав свет и довести до несагледивог уништавања. Зато је врло важно да данашње светске силе узму активног учешћа у коначном решењу заједно са сукобљеним странама и то тако да обе стране буду задовољне са предложеним решењем, јер све супротно од тога води ка новим сукобима са несгледивим последицама. Такође је важно нагласити да овде ни једна страна не сме да се осети као губитник, нити да буде оштећена коначним решењем, јер ће се онда само иницирати још већи сукоби.

ЗАКЉУЧАК

До данашњих дана се настављају сукоби Муслимана и Хиндуса углавном на територији Индије. Разлог за то је што су муслимани после Хиндуса на другом месту по бројности и у Индији их данас има око 174 милиона и тиме. Једино више по броју муслимана има у Индонезији и Пакистану. Данас су нажалост муслимани грађани другог реда у Индији и изложени су бројним нападима, убиствима, мучењима, ускраћивањем основних права од стране Хинду националиста и верских фанатика. Такође су Муслимани принуђени на гетоизацију и тако постају лак плен за нападе од стране Хиндуса, пошто су сви окупљени на једном месту. Разлоге за овакав третман

Муслимана у Индији треба тражити кроз целу историју међусобних односа између њих и Хиндуса. Са једне стране велики је проблем што Муслимани нису могли да се помире са чињеницом да више никада неће владати над Хиндусима као за време Могулског царства, већ ће на територији Индије бити мањина која ће зависти од воље Хинду већине и управо ће се остварити оно чега су се одувек плашили да ће их Хиндуси бројоно вишеструку надјачати. Са друге стране Хиндуси не могу заборавити страхоте које су кроз историју преживели од стране Муслимана плус бројне ратове, сукобе и терористичке нападе од стране истих Муслимана са којима деле животни простор. То је све довело до тога да Хиндуса скоро више да и нема у Муслиманском делу Кашмира, јер су се раселили због претњи и притсака Муслимана, док са друге стране у самој Индији бројна Муслиманска заједница живи лишена већине основних права, изложена свакодневним нападима. Чињеница је да се ни у ближој будућности ствари неће променити на боље у односима две нације, пошто су обе оптерећене теретом сукоба и лоших односа из прошлости којих се није лако ослободити и заборавити.

Једно од могућих решења за превазилажење сукоба између припадника две религије, а самим тим и две нације, јесте боља интеграција и приближавање Индије и Пакистана на економском нивоу. Интеграција је почела 1999. године, али је била заустављена Кириглиским ратом, који је покренуо тадашњи начелник оружаних страна генерал Мушараф, који је био један од многих који су пребегли из Индије у Пакистан после поделе земље. Данас на том плану почиње много више да се ради и сама робна размена итмеђу две земље је у порасту, али је далеко од нивоа на коме треба да буде. Такође се ради на томе да се укину визе између две земље, осим за одређене делове друштва као што су одбрамбене снаге и безбедносне службе.

Проблем у односима Хиндуса и Мислимана, а самим тим и проблем Индије и Пакистана јесте и питање Кашмира. Док се решење за Кашмир не пронађе, немогуће је закопати ратне секире. Пакистан са једне стране решење проблема Кашмира види као уједињење територија долине Кашмира са Сингараром на којима данас већинско становништво чине Муслимани са Пакистаном. Вероватно да би овакво решење довело прво до потпуне нормализације односа између две земље, затим би се смањила потреба за нуклеарним оружјем, и цихадисти би прекинули све нападе на

територију Индије, пошто би повлачењем Индије из долине престала потреба за њиховим постојањем. Ово је вероватно једино решење која руководство Паистана има на уму када је у питању спор са Индијом. Са друге стране Индија решење проблема гледа другачије, пошто се она већ одрекла делова Кашмира у корист Пакистана и Кине. Врло вероватно да би Индија прихватила линију прекида ватре као границу са Пакистаном, док било које друго прекрајање граница у корист Пакистана, а на њену штету неће прихватити.

Да би се пронашло решење и први пут успоставио истински мир између два народа од 1947. године, потребно је предузети конкретне акције. Једно од могућих решења би могло да се заснива на формули заједничког управљања Кашмиром на специфичним питањима као што су транспорт, заштита околине, спорт и туризам. Такође би требало и решити питање границе између два дела Кашмира, тако да становници могу лакше прелазити и нормалније живети. Валуте обе земље би такође требало да буду средство плаћања на целој територији Кашмира. Овакво решење би можда било најбоље за све, пошто би Кашмирци коначно имали мир и били поново уједињени, Пакистан не би морао више да троши огроман део својих и иначе ограничених ресурса за одржавање корака са много моћнијом Индијом, док би Индија решила побуну у Кашмиру и проблем тероризма у својим градовима. Овакав споразум не би решио све проблеме између две земље, али треба имати на уму да су њихови спорови о питањима која нису Кашмир релативно тривијални. Споразум би могао да створи терен за истински зближавање Индије и Пакистана, чинећи подконтинент зоном мира и просперитета, а не зоном рата и тероризма.

ЛИТЕРАТУРА

1. Оксфордска историја ислама, Џон Л. Еспозито, Слио, Београд 2002.
2. Источне цивилизације, Вил Дјурант, Народна Књига Алфа, Београд 1995.
3. Индија, Др. Славко Комар, Рад, Београд 1976.
4. Исламска претња, Џон Л. Еспозито, Просвета, Београд
5. Борба ненасиљем, Махатма Ганди, Колумнист, Београд 1976.
6. Пакистан, Војин Савић, Институт за међународну политику, Београд 1961.
7. Британска Заједница народа, Народна књига, Београд 1954.
8. Сенка цихада, Срђа Трифковић, Српска књижевна задруга, Београд 1954.
9. Седам великих религија, Ани Бесант, Метафизика, Београд 2006.

10. Моја истина, Индира Ганди, Нова књига, Београд 1985.
11. Хиндуизам, К.М. Сен, Дечија књига; Београд 1990.
12. Свијет ислама, Бернард Луис, Младинска књига, Љубљана 1979.
13. Дух Индије, Амори д Риенкур, Мотовун, Београд 1991.
14. Светска Енциклопедија Мира, Завод за наставна средства и уџбенике, Центар за демократију, Гутемберова галаксија, Београд 1999. (Том 1)
15. Светска Енциклопедија Мира, Завод за наставна средства и уџбенике, Центар за демократију, Гутемберова галаксија, Београд 1999. (Том 2)
16. Откриће Индије, Цавахарлал Нехру, Рад, Београд 1984.
17. Dr. Shiva Vajrai, The History of Hindu India, Published by Himalayan Academy India • USA 2011.
18. Дарко Трифуновић, Горан Стојаковић, Милинко Врачар *Тероризам и вехабизам*, Филип Вишњић, Београд 2011.
19. Avoiding Armagedon America, India, China and Pakistan, to the brink and back, Bruce Riedel, Brookings institution press Washintong D.C. 2013
20. <http://www.hampionline.com/history/vijayanagara.php>
21. <https://sr.wikipedia.org/sr>
22. <https://sr.wikipedia.org/sr>
23. https://en.wikipedia.org/wiki/1924_Kohat_riots
24. https://en.wikipedia.org/wiki/1927_Nagpur_riots
25. <https://www.vreme.com/cms/view.php?id=1529219>
26. <https://www.bbc.co.uk/news/magazine-24159594>
27. https://en.wikipedia.org/wiki/Jammu_Kashmir_Liberation_Front
28. <https://en.wikipedia.org/wiki/Jaish-e-Mohammed>
29. <https://www.ndtv.com/mumbai-news/26-11-mumbai-attacks-how-india-fought-back-a-timeline-1953099>

САДРЖАЈ

УВОД	1
ТЕОРИЈСКИ ОКВИР	2
ХИНДУИЗАМ	4
ИСЛАМ	7
ИСТОРИЈА СУКОБА ИСЛАМА И ХИНДУИЗМА	
ПЕРИОД 700.-1100.	9
ПЕРИОД ОД 1100.-1700.	13
ПАД МОГУЛА И УЗДИЗАЊЕ МАРАТА ЦАРСТВА.....	21

ИНДИЈА КАО БРИТАНСКА КОЛОНИЈА	25
ПОЛЖАЈ ХИНДУСА И МУСЛИМАНА	
У КОЛОНИЈАЛНОЈ ИНДИЈИ.....	29
НАЦИОНАЛНИ КОНГРЕС И МУСЛИМАНСКА ЛИГА.....	31
ВЕРСКИ СУКОБИ ИЗМЕЂУ ХИНДУСА И МУСЛИМАНА	
У ПЕРИОДУ 1920.-1930.	36
НЕЗАВИСНОСТ И ПОДЕЛА ИНДИЈЕ 1947.	38
ПРОБЛЕМИ И СУКОБИ ПОСЛЕ НЕЗАВИСНОСТИ И ПОДЕЛЕ	
НА ИНДИЈУ И ПАКИСТАН.....	41
ПРИЛИКЕ ИЗМЕЂУ ПРВОГ И ДРУГОГ ИНДИЈСКОГ ПАКИСТАНСКОГ РАТА	
1965.ГОДИНЕ И ДРУГИ ИНДИЈСКО ПАКИСТАНСКИ РАТ.....	43
ТРЕЋИ ИНДИЈСКО ПАКИСТАНСКИ РАТ 1971. ГОДИНЕ.....	48
СУКОБИ ХИНДУСА И МУСЛИМАНА	
У ПЕРИОДУ 1980.-2000. ГОДИНА.....	51
ЧЕТВРТИ ИНДИЈСКО КАШМИРСКИ РАТ 1999.ГОДИНЕ.....	54
ПЕРИОД ОД 2000. ГОДИНЕ ДО ДАНАС.....	56
РЕЗУЛТАТИ ИСТРЖИВАЊА.....	61
ЗАКЉУЧАК.....	62
ЛИТЕРАТУРА.....	65